

TERCHOVÁ

DVOJMESAČNÍK VŠETKÝCH TERCHOVČANOV
ROČNÍK 33, 1/2022, CENA 1,50 €
WWW.TERCHOVA.SK, ISSN 1338-8827
VYDANÉ S FINANČNOU PODPOROU COBA, s.r.o.
FOTO Vincent Synák

Ihla v Obšivanke

Bledula jarná FOTO Vincent Synák

Kalamita

Každá zima býva v Terchovej iná – sú roky, keď snehu vôbec niet, inokedy ho je zas až až.

Perinbabka si povedala, že tento rok nasneží poriadne. V rámci Žilinského kraja bola v dôsledku intenzívneho sneženia vyhlásená kalamita aj pre našu obec. Sám som sa presvedčil o tom, koľko snehu napadlo, keď som bol pozrieť mamu. Nemať auto 4x4, tak neviem, neviem, či by som vyšiel až k osade, kde moja mama býva.

Istotne platí, že naša doba je, čo sa týka počasia, nevyspytateľná. Človek si už čo-to pamätá za viac ako päť desiatok rokov života. Kedysi sa mi zimy zdali oveľa romantickejšie ako teraz, lebo neboli také obrovské výkyvy teplôt. Pamätám si aj zimy, keď bolo tiež veľa snehu, ale vydržal až do jari. Pred nami je ešte mesiac zimy. Nedávnu kalamitu sme zvládli, sneh z našich ulíc a chodníkov je odprataný a ostáva len dúfať, že ďalšia nádielka už nebude taká bohatá...

Sledovali sme tiež zimnú olympiádu v Pekingu, na ktorej sa zišli športovci z celého sveta. Usporiadatelia

museli svahy umelo zasnežovať, čo našej famóznejšej lyžiarke Petre Vlhovej z Liptovského Mikuláša vôbec neprekážalo, keďže sa stala olympijskou víťazkou v slalome. Keby to ale bolo možné, radi by sme do Číny poslali aspoň polovičku nášho snehu... V slovenských horách totiž máme snehové podmienky ideálne, akurát nás v normálnom pohybe už dva roky obmedzuje korona.

Akoby tých paradoxov v aktuálnom živote nebolo dosť, za našou východnou hranicou počuť čoraz intenzívnejšie rinčanie zbraní. Chcem veriť a pevne verím, že vyjde slnko a bude dobre.

Hoci sme už ďaleko od Silvestra, novoročné predsvzatia ešte stále rezonujú. Veľmi si želim, aby bol rok 2022 bez kalamít – či už prírodných, ktoré človek nemôže ovplyvniť, alebo tých v podobe rinčania zbraní. Rovnako si z celého srdca želim, aby definitívne odzvonilo pandémie, s ktorou som mal „tú česť sa osobne stretnúť“...

Dovidenia v lepších časoch, priatelia!

Ján Miho (14. 2. 2022)

VYDÁVA

Miestne kultúrne stredisko Terchová, ul. sv. Cyrila a Metoda č. 96, 013 06 Terchová

IČO VYDAVATEĽA
00364886

ŠÉFREDAKTOR
Ján Miho ml.

REDAKCIA
Katarína Halapiová,
Alena Cingelová,
Bc. Adriána Ondrušová

REDAKČNÁ RADA

Mgr. Peter Cabadaj,
Rudolf Patrnčiak,
Ing. Marián Zajac
Ing. František Kadaš,
František Mucha,
Mgr. Renáta Opalková,

JAZYKOVÁ ÚPRAVA
Mgr. Peter Cabadaj

TLAČ

Varínska tlačiareň,
Varín

GRAFICKÁ ÚPRAVA

Bc. Adriána Ondrušová

ADRESA REDAKCIE

MKS Terchová, tel.
č. 041/5695 129,
0911 924 189,
mks@terchova.sk
Obecný úrad Terchová,
tel. č. 041/5695 138,
terchova@terchova.sk

EVIDENČNÉ ČÍSLO
3548/09

ISSN 1338-8827

Vyšlo v marci 2022

VYDANÉ
S FINANČNOU
PODPOROU
COBA, s.r.o.

Obsah

2	ÚVODNÍK Kalamita	20	JUBILEUM Slovenská premiéra Jánošíka bola v Žiline	32	ŠPORT Hokejovú Dubnicu ťahá gólmi Ďakujeme, bronzoví chlapci so zlatým úsmevom
4	FARSKÉ LISTY Niečo musí umrieť, aby niečo začalo žiť	21	LÚTORIADKY Zomrela Helena Mihalčatínová Za Jožkom Kubíkom Zomrel Ivan Hudec	34	SERIÁL Hral Jánošík hokej... (II.)
6	SERIÁL Kaplnky a kríže v Terchovskej krajine (XLI., XLII., XLIII.) (Ne)známe rehoľné sestry z Terchovej (6.) Rok rodiny	22	OSOBNOSTI TERCHOVEJ (88.) Pavel Martvoň	35	REKLAMA
10	OBCENÝ ÚRAD INFORMUJE Obnova učební – ZŠ s MŠ A. F. Kollára Terchová Obecná knižnica v Terchovej informuje Mimoriadna situácia spôsobená vytrvalým snežením Humanitárna pomoc pre utečencov a Ukrajinu	24	PREČÍTALI SME SI Slovenské povesti plné tajomných bytostí	36	INFOSERVIS
12	JÁNOŠÍKOVE DNI Prípravy 60. ročníka v plnom prúde	26	DO VAŠEJ POZORNOSTI TND informuje DVD Arzén 35	28	RECEPTY NA TENTO ČAS Tohtoročné fašiangy boli iné ako vlani
15	UDIALO SA Jubilant František Kadaš Folkloristi pripomenuli chodenie masiek na konci fašiangov Šibeničky – pamätné miesto Jánošíkovej popravy	30	ZŠ S MŠ ADAMA FRANTIŠKA KOLLÁRA Zo života školy		
18	PRIPOMÍNAME SI Pred 30 rokmi zomrel Jozef G. Cincík				
19	REMINISCENCIE Alojz Chvastek a turvoni Pred 90 rokmi sa narodil František Kuchta				

Myšlienka na tento čas

**AK CHCETE PREMÔČŤ
SEBA SAMÉHO,
VYBRALI STE SI
TOHO NAJŤAŽŠIEHO
SÚPERA...**

Stanislav Radič

KRESBA Milan Opalka
Noviny Terchová, 1990.

Niečo musí umrieť, aby niečo začalo žiť

Pôstne zamyslenie 2022

Pôstne obdobie začíname označením popolom na čele. Popol je odpad, zvyšok, čo zostane po zhorení dreva alebo uhlia, čo už viac nevieme použiť a obyčajne vynášame do smetí.

Popol je symbol smrti a pomínutelnosti. Ľudia v Starom zákone si sypali popol na hlavu na znak smútku a pokánia. My, katolíci, používame posvätný popol, ktorým označujeme čelo vo forme kríža. Tým si chceme pripomínať, že víťazstvom Krista na kríži sme povolani cez smrť povstať z popola a vojsť do večného života. Náš život sa nekončí prachom v hrobe – smrť je len prechodom do nového života. Čiže niečo musí umrieť, aby niečo začalo žiť. Musí sa v našom srdci rozpadnúť a spojovať to, čo bolo márne a nedôstojné, nemorálne a nesprávne, a začíname konať skutky, ktoré sa zhodujú s Božím zákonom. Slúžiť má na to nielen znamenie popola, ale i všetky kajúce praktiky pôstneho obdobia: modlitba, almužna, pôst. Tieto tri veci treba konať v skrytosti a s pokorou.

Prvú vec, ktorú musíme vykonať v pôstnom období, je modliť sa. Modlitba je rozhovor s Bohom, ale Pán Ježiš upozorňuje: „Keď sa ty modlíš, vojdi do svojej komôrky, zavri za sebou dvere a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti.“

Okrem modlitby je potrebné v pôstnom čase pomáhať druhým almužnou (deliť sa). Pán Ježiš nás však upozorňuje: „Nekonajte dobre skutky pred ľuďmi, aby vás obdivovali.“ Neslobodno hľadať ľudský potlesk, pretože podstatou dobrého skutku je urobiť nás milými Bohu – nie usilovať sa o ľudskú priazeň.

Dalšou veľmi dôležitou vecou v pôstnom období je postiť sa. Pôst znamená obrátenie sa celým srdcom

k Bohu, obliecť si dobro, zaprieť seba samého, prestať kráčať po svojich cestách, avšak zachovávať Božie príkazy a nariadenia. Pán Ježiš ale upozorňuje: „Keď sa ty postíš, pomaz si hlavu a umy tvár, aby nie ľudia zbadali, že sa postíš, ale tvoj Otec, ktorý je v skrytosti.“

Pôstne obdobie nás na prvom mieste vyzýva k pokánaniu. V knihe Žalмов vidíme, že Dávid si uvedomoval, ako veľmi urazil Boha, a nebál sa to priznať. Okrem toho vedel, že sám to neodčini, že k tomu potrebuje Božiu milosť, preto poprosil Pána svojho Boha: „Zmiluj sa, Bože, nado mnou pre svoje milosrdenstvo a pre svoje veľké zľutovanie znič moju nepravosť.“ (Ž 51,3)

Dávid dobre vedel, že žiadny človek nie je bez hriechu. Vedel ale aj to, že bez ľútosti a Božieho milosrdenstva mu nebude odpustené a nebude môcť ďalej žiť v pokoji. A tak úprimne priznáva svoj hriech, ľutuje ho a chce všetko napraviť. Je to úžasný príklad pre nás všetkých, pre každého človeka, ktorý si je vedomý svojho hriechu a mrzí ho, že hriech spáchal.

V tomto pôstnom čase nám Boh ponúka odpustenie hriechov cez sviatosť zmierenia – svätú spoveď. Neváhajme teda, vstaňme a spolu so sv. Efrémom sa modlime: „Skôr, než sa prosiaci hriešnik dotkne brány, už mu otváraš, Pane! Skôr, než na kolená pred Tebou padá, podávaš mu svoju ruku! Skôr, než slzy prelieva, už ho zahrňuješ svojím milosrdenstvom!“ Zmiluj sa, Pane, lebo sme zhrešili. Požehnané pôstne obdobie želá

páter Thomas TULUNG, SVD

SPOMIENKA

UPLYNULI DNI, TÝŽDNE, MESIACE, BA UŽ JE TO ROK, ČO NEDRŽÍŠ S NAMI NA CESTE ŽIVOTOM SPOLOČNÝ KROK. OSUD TI NEDOPRIAL TU DLHŠIE OSTAŤ A BYŤ TU EŠTE S NAMI, VERU ŤAŽKO JE TU ŽIŤ BEZ TEBA, KEĎ OSTALI SME SAMI. HOC ŤA VIDIEŤ A CHYTIŤ ZA RUKU UŽ NEMŔOŽEME, MYŠLIENKU NA TEBA, OCKO, VO SVOJICH SRDCIACH NEUSTÁLE NOSÍME. KAŽDÝ DEŇ SPOMÍNAME NA TVOJE DOBRÉ SRDIEČKO, KTORÉ V TEN OSUDNÝ DEŇ PRESTALO BIŤ A ZRAZU ZOSTALO TICHUČKO. UŽ NEMOŽNO VIDIEŤ TVOJ LÁSKAVÝ POHLAD, NEMOŽNO POČUŤ TVOJ HLAS, TÚTO OBROVSKÚ STRATU NEZAHOJÍ NIKDY ANI PREJDENÝ ČAS. BOL SI TÝM NAJLEPŠÍM OCKOM A OBETAVÝM MANŽELOM, KTORÝ VŽDY PRI NÁS STÁL, TERAZ SI UŽ NAŠÍM STRÁŽNYM ANJELOM.

DŇA 18. JANUÁRA 2022 UPLYNUL ROK, ČO NÁS NÁHLE OPUSTIL MILOVANÝ MANŽEL, NAJLEPŠÍ OTEC, STARÝ OTEC, KRSTNÝ OTEC, BRAT, UJO, ŠVAGOR A KAMARÁT

JOZEF KÁČER

V MODLITBÁCH NA NEHO S ÚCTOU A LÁSKOU SPOMÍNA CELÁ RODINA

SPOMIENKA

NEZOMRELA SOM, LEBO VIEM, ŽE BUDEM ŽIŤ STÁLE V SRDCIACH TÝCH, KTORÍ MA MILOVALI.

DŇA 12. APRÍLA 2022 UPLYNIE 9 ROKOV, ČO NÁS OPUSTILA NAŠA MILOVANÁ MAMA, STARÁ MAMA

**KAMILA VOJTEKOVÁ,
RODENÁ HANULIAKOVÁ**

SPOMÍNA DCÉRA S RODINOU. KTO STE JU POZNALI, VENUJTE JEJ S NAMI TICHÚ SPOMIENKU

SPOMIENKA

ODIŠIEL SI CESTOU, KTOROU KRÁČA KAŽDÝ SÁM, LEN BRÁNA SPOMIENOK ZOSTALA OTVORENÁ DOKORÁN.

DŇA 4. MARCA 2022 UPLYNIE 20 ROKOV OD CHVÍLE, ČO NÁS PREDIŠIEL DO VEČNOSTI NAŠ DRAHÝ MANŽEL, OTEC A STARÝ OTEC

VIKTOR MARTOŠ

KTO STE HO POZNALI, VENUJTE MU S NAMI TICHÚ SPOMIENKU A MODLITBU

POĎAKOVANIE

S LÚTOSŤOU VÁM OZNAMUJEME, ŽE 26. NOVEMBRA 2021 NÁS VO VEKU 85 ROKOV NAVŽDY OPUSTIL MILOVANÝ MANŽEL, OTEC, STARÝ OTEC, PRASTARÝ OTEC, UJO, KRSTNÝ OTEC A KAMARÁT

MILAN ONDRUŠ

KTO STE HO POZNALI, VENUJTE MU TICHÚ MODLITBU A SPOMIENKU. ĎAKUJEME ZA PREJAVENÚ SÚSTRASŤ PRIATELOM, ZNÁMYM A KOLEGOM Z FOLKLÓRU. ŽIARILA Z TEBA LÁSKA A DOBROTA, BUDEŠ NÁM CHÝBAŤ DO KONCA ŽIVOTA

POĎAKOVANIE

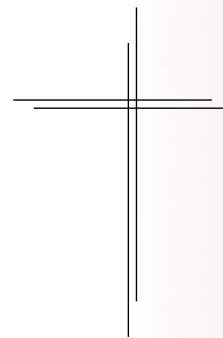
ČAS NELIEČI BOLEŠŤ ANI RANY, IBA NÁS UČÍ ŽIŤ BEZ TOHO, KOHO SME MALI RADI.

DŇA 21. JANUÁRA 2022 NÁS VO VEKU 80 ROKOV NAVŽDY OPUSTIL MILOVANÝ OTEC, MANŽEL, STARÝ OTEC, PRASTARÝ OTEC A SVOKOR

KAMIL VOJTEK

ÚPRIMNE ĎAKUJEME CELEJ RODINE, SUSEDOM A ZNÁMYM ZA PREJAVY SÚSTRASTI, KVETINOVÉ A PEŇAŽNÉ DARY. TAKTIEŽ ĎAKUJEME PÁTROVI THOMASOVI TULUNGOVI, SPEVÁKOM A POHREBNEJ SLUŽBE ZA DÔSTOJNÚ ROZLÚČKU.

S ÚCTOU A LÁSKOU SMŤIACA RODINA

Kaplnky a kríže v Terchovskej krajine (XLI., XLII., XLIII.)

Kaplnky, kríže, Božie muky, sochy svätých či zvonice sú hojne rozosiate po celom terchovskom chotári. Popri cestách, v osadách, na kopcoch, pri domoch... Dodávajú miestam, na ktorých sa nachádzajú, ďalší rozmer. Ten človek pochopí, až keď sa na tom mieste zastaví, zamyslí, porozhliada a pomodlí. Tak ako zbožný terchovský umelec, ktorý v priebehu storočí roztrúsil svoje kamenné, drevené i železné artefakty po Terchovskej krajine, aby vydal svedectvo o dobe, v ktorej žil, a zanechal posolstvo pre súčasnosť. Preto sme sa rozhodli na stránkach obecných novín mapovať a približovať tieto zaujímavé miesta ako príspevok k lepšej orientácii a poznaniu našej – terchovskej histórie.

V tomto čísle si bližšie predstavíme Kamenný kríž na Veľkej lúke, Kamenný kríž u Petrov a Kaplnku Najsvätejšieho Srdca Ježišovho a Nepoškvrneného Srdca Panny Márie na Vyšných Kamencoch.

Kamenný kríž na Veľkej lúke

Tento kríž si nemôžeme nevšimnúť. Nachádza sa v tesnej blízkosti hlavnej cesty 583/II. vedúcej

z Terchovej smer Žilina, medzi osadou Podubeneč a Vyšnými Kamencami, v tieni dvoch majestátnych líp. Tá od Terchovej má obvod kmeňa meraný vo výške jeden a pol metra nad zemou 320 centimetrov, druhá 300 centimetrov. Podľa odborníkov z oblasti dendrológie by uvedené lipy mali mať približne dvesto rokov. Tento údaj naznačuje, že na danom mieste mohol byť kríž alebo kaplnka ešte pred súčasným, tri a pol metra vysokým kamenným krížom z terchovského pieskovca, na ktorom nie je vytesaný rok postavenia. Na čelnej strane je však osadená novšia kameninová tabuľa s nápisom „KU CTI A CHVÁLE BOŽEJ NECHALI POSTAVIŤ RODÁCI Z TERCHOVEJ BÝVAJÚCI V USA“, ktorý prezrádza donorov sakrálnej pamiatky. Možno by stálo za to pozrieť sa na plochu pod uvedenou tabuľou, či neukrýva informácie vytesané do pôvodného materiálu – možno aj tú o letopočte.

Viacere kamenné kríže a kaplnky (Lurdská kaplnka pri kostole, kríž u Holúbkov, kríž u Petrov...), postavené terchovskými kamenármi vďaka darom amerických Terchovcov z takzvanej „chlebovej“ emigrácie, boli datované medzi rokmi 1901 – 1908. Pravdepodobne je to i prípad nami popisovaného kríža. Presnejšie informácie sa nám aj napriek snahe nepodarilo zistiť. Čo sa ale zistiť podarilo, najmä vo vzťahu k starostlivosti o toto pietne miesto, vieme z rozprávania pani Márie Križovej, rodenej Švecovej, za čo jej veľmi pekne ďakujeme. „Viem toľko, že moja už nežijúca mama Ľudmila Švecová, rodená Štefková (narodená 1921), sa starala hlavne o kvety okolo kríža. Keď bolo treba drevený štekový plôtik opraviť, išla za strýkom Arnoldom Matejovom a on ho urobil nanovo. Na ‚Všich svätých‘ a na Veľkú

noc sa dávali na ramená kríža okolo ukrižovaného Ježiška nové kvetové vence. Dlhé roky ich robila Mária Krištofiková Spodolíny, potom aj Anna a Miroslav Meškovci sa o to starali. Ľudí, ktorí sa vďačne starali o tento kríž, bolo určite viac, ale to si už človek všetko nepamätá.“

Z ďalších zaujímavých informácií o kríži hodno spomenúť fakt, že je postavený zo šiestich geometricky rôznorodo opracovaných častí, zavŕšený je 120 centimetrovým krížom, na ktorom sa nachádza kovový reliéf Ježiša Krista. Kríž sa celý nakláňa v 10 stupňovom uhle na juhozápad, teda k Vyšným Kamencom. Plôtik okolo kríža má štvorcový pôdorys 2 x 2 metre. Ohľadne zisťovania niektorých informácií o tomto kríži a jeho okolí patrí poďakovanie aj pani Emílii Homzovej.

Kamenný kríž u Petrov

Kríž sa nachádza na Vyšných Kamencoch, v osade Petrovia pri dome (súpisné č. 618), blízko miestnej komunikácie a potoka, ktoré tvoria katastrálnu hranicu medzi obcami Terchová a Belá. Pôvodne však stál pieskovecový kríž postavený z troch častí približne o 20 metrov ďalej vo dvore. Na výšku meria dva a pol metra, na čelnej strane prostrednej ihlanovitej časti je vytesaný text „KU CTY A SLAVE BOŽEJ POSTAVELI KRIZS ZMILO DAROV HLBOCANIA ZAMERIKI JULIUSA R. P. 1906“. Ako ma upozornila pani Oľga Krištofiková, rodená Matejová, vyhlbená nerovnosť na mieste písmena „P“, pri skratke R. P. – Roku Pána, je od náboja z obdobia bojov počas prechodu frontu v apríli 1945. Podobná priehlbitina je aj za kovovým odliatkom ukrižovaného Krista v oblasti nôh.

O týchto a ďalších súvislostiach ohľadne originálneho kríža nám ochotne porozprávala spomínaná pani Oľga Krištofiková, rodená Matejová, ktorá odtiaľ pochádza: „Rozprávali to ocko Arnold a starý otec Gregor Matejov. Kríž bol postavený vo dvore medzi našim domom a Jančovcami. Prv to ľudia častejšie volali Hlboké, alebo do Hlbokého. Vyššie, kde sa dolina zužovala, bola taká hlbšia, asi preto. Boli tam aj cholvarky a vraj tadiaľ chodili do Ameriky... Cez dvor viedla kedysi cesta, počas frontu tam mali Nemci vykopané zákopy. Aj to spôsobovalo, že kríž sa vykrivoval a upadal, preto ho museli viackrát naprávať. Starý otec Gregor si zobral za ženu sestru saleziána Jozefa Meška-Kvačeka, ktorá sa volala Katarína. Meškovci boli chýrni kamenári, však tu blízko bol aj kameňolom, z ktorého je podľa všetkého materiál na tento kríž... O kríž sme sa príkladne starali, zveľaďovali jeho okolie skalkou, vysadili orgovány, lipku, urobili schodíky, lavičku. Ľudia sa tam chodievali modliť a zapaľovať sviečky. Postupne sa ku domom pristavovalo, cesta už zanikla, oplocovalo sa. Ľudia sa už mrzeli chodiť do dvora. Mamu Máriu to trápilo a kým ešte žila, vravela nám, aby sa ten kríž dal niekde ku ceste, aby bol dostupnejší, aby sa ľudia mohli pri ňom prežehnať a pomodliť. Nedožila sa síce toho, ale jej vôľu sme splnili. Spolu s dcérou Irenkou a zaťom Martinom, ktorí tu teraz bývajú, sme v roku 2014 premiestnili kríž na miesto, kde stojí teraz. V tom istom roku, presnejšie 24. októbra 2014, kríž posvätil páter Pavol Kruták, SVD. Slúžil tam aj svätú omšu, na ktorej sa zišli miestni obyvatelia.“ Pani Oľge Krištofikovej ďakujeme za zaujímavé rozprávanie.

Kaplnka Najsvätejšieho Srdca Ježišovho a Nepoškvrneného Srdca Panny Márie na Vyšných Kamencoch

Kaplnka sa nachádza na jednej z dvoch líp, ktoré majú podobne ako tie na Veľkej lúke približne dvesto rokov. Lípy rastú medzi hlavnou cestou, chodníkom pre peších a rodinnými domami. Blízko je autobusová zastávka, firma COBA i benzínová pumpa Slovnaft. Uvedená kaplnka je umiestnená približne v trojmetrovej výške. V kovovej skrinke z lisovaného plechu sa za sklom nachádzajú asi 25 centimetrové sadrové sochy Najsvätejšieho Srdca Ježišovho a Nepoškvrneného Srdca Panny

Márie. Medzi nimi je menšie súsošie Svätej rodiny, na kraji soška klačiaceho anjelika. Kaplnka má šikmú striešku, na vrchole ktorej je prinitovaný malý kríž.

O pekne upravenú kaplnku sa stará rodina Hanuliakovcov, ktorá býva v najbližšom dome. Pani Hermína Hanuliaková, rodená Cabadajová, pochádzajúca z Belej nám ochotne povedala o kaplnke viac: „Kaplnku pamätám, odkedy som sa tu vydala, a to je už 56 rokov. Teraz je kovová, ale predtým vraj bola drevená. Môj už nežijúci muž Viktor spomínal, že starý otec Jozef mal bratov – Michala a Jána Hanuliakovcov. Oni mohli dať kaplnku urobiť. Teraz sa o ňu staráme my, hlavne moje deti. Je to pri ceste, kde sa dosť práši, preto treba kaplnku a celý priestor umyť, očistiť od spadnutého lístia, orezať konáriky...“ Za ochotu poskytnúť informácie ďakujeme aj pani Hermíne Hanuliakovej.

TEXT A FOTO Marián Zajac

FOTO František Mucha

(Ne)známe rehoľné sestry z Terchovej (6.)

Šiestou rehoľníčkou pochádzajúcou z Terchovej, ktorú si predstavíme v rámci nášho cyklu, je sestra Katarína, civilným menom Jozefína Romančíková (rodáčka z Hornej Tižiny – osady Jankovia), z Kongregácie Dcér sv. Františka Assiského (CFSF).

Sestra Katarína

Cenné informácie a spomienky nám ochotne poskytli rehoľné sestry Margaréta (Štefánia Poživencová) a Katarína (Mária Podkopčanová) – rodáčky z Terchovej. Obe sestru Katarínu poznali, keďže boli z rovnakej kongregácie, a istý čas sa ich cesty aj spojili. Na sestru Katarínku, ako ju zvykli spolusestry oslovovať, tak majú i osobné reminiscencie. Krátkou spomienkou prispela tiež pani Jozefína Opalková, rodená Romančíková, pochádzajúca z osady Jankovia. Okrem vyššie uvedených ďakujeme za spoluprácu aj pani matikárke Ivete Hanuliakovej a Františkovi Muchovi.

Životopis

Sestra Katarína – Jozefína Romančíková – sa podľa matričných údajov narodila 5. mája 1923 (v inom prameni je uvedený dátum 3. máj 1923) v Hornej Tižine č. d. 111, osada Jankovia. Otec Vincent Romančík, ktorý bol roľník a matka Mária, rodená Beřešík-Kvaková, vychovali spolu päť detí. Okrem Jozefíny to boli ešte Jozef, Anton, Kamil a Anna.

Do Kongregácie Dcér sv. Františka Assiského vstúpila Jozefína 29. apríla 1949 v Bratislave-Prievoze a pri obliečke 15. augusta 1950 dostala rehoľné meno Katarína. Prvé rehoľné sľuby mala 15. augusta 1952 a doživotnými svätými sľubmi sa zasvätila Pánovi Ježišovi 15. augusta 1956. Pracovala ako zdravotná sestra v Prievoze, potom v Nemocnici Milosrdných bratov v Prahe. Následne bola na rozkaz štátnej moci preložená do Ústavu sociálnej starostlivosti v Terezíne, neskoršie žila v Charitnom dome v Jiřetíně (okres Děčín) a pracovala ako robotníčka v Bižutérii Jablonec nad Nisou. Odtiaľ boli rehoľné sestry presunuté do Domova dôchodcov v Žatci, kde potrebovali zdravotné sestry; pracovala tam osem rokov.

V roku 1969 bola sestra Katarína preložená predstavenými do Ústavu sociálnej starostlivosti v Žiline-Bôriku (Paľova búda). Zomrela 27. júla 1979 (v inom prameni je uvedený dátum 25. júl 1979) v Žiline, kde je aj pochovaná na cintoríne za Gymnázium Veľká okružná.

Spomienka prvá

„Spomínam si na prvé chvíle prežitie so sestrou Katarínkou v Žiline – v Paľovej búde na Bôriku. Prišla som vtedy

do kláštora ako prvá slovenská kandidátka po dvadsiatich rokoch zákazu činnosti našej kongregácie v dôsledku politického uvoľnenia v roku 1968 (v rámci vtedajšieho Československa bola predtým jednou mníška v Žatci). Zahrnuli ma tam veľkou láskou a sestra Katarínka, ako ju všetci volali, stála pri mne ako anjel strážny.

Na začiatku som skoro ničomu nerozumela, napríklad pri modlitbe Hodiniek Panny Márie – teraz sa modlíme z veľkej knihy žaltára. Veľakrát mi musela pripomínať, ako sa mám správne modliť: vyššie, tichšie, tenšie, rovno stáť, ruky zložené, ruženec posúvať prstami, vzbudiť si vždy dobrý úmysel... Nie vždy to bolo pre mňa ľahké, lebo som si myslela, že v prvom rade sa mám modliť od srdca. Sestra Katarínka však každého dokázala upozorniť spôsobom, že človek to vždy prijal s pokojom a vďačnosťou.

Večer sa chodilo skoro spať, lebo ranná sv. omša bývala zväčša, niekedy aj pred piatou, a to mi vôbec nevyhovovalo. Kým sestričky v klauzúre už spali, ja som si spokojne spievala terchovské pesničky. Sestra Katarínka to dokázala vždy obhájiť v zmysle, že v zdravom tele žije zdravý duch... Bolo toho všetkého viac a mala so mnou veru „radostný život“.

Po necelých troch mesiacoch ma preložili do Bratislavy-Prievozu, kde som začala študovať popri zamestnaní. Vždy ma hrial dobrý pocit pri srdci, keď mi sestra Katarínka hovorila, že sa bude za mňa vytrvalo modliť, a nech sa i ja modlím za Terchovcov a za kňazov. Bola som tiež na jej pohrebe v roku 1979, hoci nás štátna moc sledovala. Verím, že dodnes drží nado mnou ochrannú ruku, za čo jej s láskou ďakujem.

Aj teraz po 53 rokoch v kláštore ma hrejú pekné, milé a láskavé spomienky na prijatia, veľakrát aj pohladenie či podarovanie nejakej sladkosti od sestry Katarínky i ostatných sestričiek. Boli mi oporou v ťažkých chvíľach núteného civilu,

ktorý trval 16 rokov. Preto hovorievam vyšším predstavným, aby prijímali nové kandidátky s veľkou láskou.“ (Spomienka rehoľnej sestry Margaréty – Štefánie Poživencovej, ktorá aktuálne pôsobí v Báci, okres Dunajská Streda.)

Spomienka druhá

„So sestrou Katarínkou som sa zoznámila počas krátko spoločného pôsobenia v Paľovej búde na žilinskom Bôriku, kde bol svojho času Ústav sociálnej starostlivosti pre ľudí s mentálnym postihnutím. Bola pracovitá a svoju činnosť vykonávala s veľkou láskou a starostlivosťou. Veľmi si ju obľúbili tak sestry, ako aj pacienti.“ (Spomienka rehoľnej sestry Kataríny – Márie Podkopčanovej, ktorá aktuálne pôsobí v Bratislave-Prievoze.)

Spomienka tretia

Od Jankov pochádzalo viacero rehoľných sestričiek. Bola som síce malé dievča, školáčka, ale pamätám si aj na

ňu. Potom prišiel čas, keď sa o sestričkách nemohlo hovoriť, tak som niečo aj zabudla... Sestra Katarína mala troch bratov a sestru Annu. Týchto Romančíkovcov volali tiež Kuchárovia. Spomínam si, že keď koncom vojny prechádzal front, ľudia si pred vojskom schovávali všelijaké veci. Oni si tiež ku vchodu do pivnice ukryli, čo sa dalo, a prihádzali to drevom. Vojaci ale všetko našli a zobrali so sebou...“ (Spomienka Jozefíny Opalkovej, rodenej Romančíkovej, pochádzajúcej z osady Jankovia.)

Spracoval Marián Zajac

Poznámka: Siedmy diel nášho seriálu bude venovaný rehoľnej sestre Roberte, civilným menom Anna Vojtek, z Kongregácie školských sestier sv. Františka z Assisi (OSF), ktorá sa narodila v USA. Ide o neter rehoľnej sestry Armely – jej medailón sme uverejnili v obecných novinách č. 5-6/2021.

Rok rodiny

(19. marec 2021 – 26. jún 2022)

Rok rodiny je iniciatívou pápeža Františka s cieľom osloviť každú rodinu na celom svete prostredníctvom niekoľkých duchovných, pastoračných a kultúrnych návrhov, ktoré možno uskutočniť vo farnostiach, diecézach, na univerzitách, v cirkevných hnutiach a rodinných združeniach.

Cieľom je ponúknuť v Cirkvi príležitosť na zamyslenie sa a dôkladné ocenenie apoštolskej exhortácie Amoris Laetitia, aby bolo možné konkrétne uplatniť jej bohatstvo. Pandemická skúsenosť zdôraznila ústrednú úlohu rodiny ako domácej cirkvi a dôležitosť komunitných väzieb medzi rodinami. Takéto väzby robia z Cirkvi autentickú „rodinu rodín“ (AL 87). Rodina si zaslúži rok osláv, aby sa zvýraznilo prvoradé miesto v pastoračnej starostlivosti Cirkvi o rodinu. Celá iniciatíva vyvrcholí koncom júna 2022 v Ríme na celosvetovom stretnutí rodín s pápežom Františkom.

Uvedený Rok rodiny zostal možno v tieni Roku sv. Jozefa, no zároveň má s ním veľa prienikov, ktoré sa môžu navzájom dopĺňať. Preto vám, milí naši farníci, dávame do pozornosti a chceme vás povzbudiť katechézami k tejto téme, aby ste mohli vo svojich rodinných spoločenstvách rásť vo vzájomnej láske, úcte a tak spolu prekonávali úskalia tejto doby. Spomenuté katechézy

budeme uverejňovať na farskej webovej stránke www.terchova.fara.sk – pre tých, ktorí nemáte prístup k internetu, budú k dispozícii vytlačene verzie v predsieni kostola.

Farský úrad Terchová, -ttkbs-

Obnova učební – ZŠ s MŠ A. F. Kollára Terchová

Takto nazvaným projektom zareagovala obec Terchová na eurofondovú výzvu v hodnote 103 891, 05 eur. Projekt pre obidve pracoviská ZŠ (v ústredí aj u Gregušov) zahŕňal obstaranie vybavenia informačných a komunikačných technológií učební, obstaranie vybavenia jazykových učební, stavebno-technické úpravy priestorov a zaobstaranie didaktických pomôcok pre prírodovedné učebne fyziky, chémie a biológie. V konečnom dôsledku by mal projekt prispieť k zlepšeniu pracovných, vyučovacích a vedomostných schopností žiakov, ktoré zvýšia ich šance uplatniť sa neskôr na trhu práce.

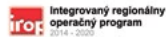
-OcÚ-

FOTO František Kadaš

Názov projektu:	Obnova učební – ZŠ s MŠ Terchová
Žiadateľ:	Obec Terchová
Operačný program:	Integrovaný regionálny operačný program
Prioritná os:	2. Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Špecifický cieľ:	2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl
Kód výzvy:	IROP-PO2-SC222-PZ-2016-2

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond
regionálneho rozvoja

Integrovaný regionálny
operačný program
2014 - 2020

MINISTERSTVO
PODOBHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VÝSKVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Obecná knižnica v Terchovej informuje

V roku 2021 sme do našej knižnice zapísali rekordných 464 titulov. Vďačíme za to hlavne dvom projektom, ktoré podporil Fond na podporu umenia. Prvý bol chválený ešte v roku 2020, ale 265 kníh sme z neho zakúpili až v roku 2021 (informovali sme o tom v novinách Terchová č. 3/2021). Vtedy išlo o sumu 2000 eur. Aj v roku 2021 nám schválili projekt ohľadne akvizície knižného fondu; tentoraz bol podporený sumou 1100 eur. Spolu s výberom členského a príspevom obecného úradu (400 eur) sme zakúpili ďalších 199 nových titulov.

Pri výbere nákupu nových kníh výdatne pomohli naši verní čitatelia, ktorí sledujú a avizujú, o aké tituly majú záujem. Sme radi, že sa nám podarilo skompletizovať doteraz vydané diela severských autorov Horsa, Hjorta, Läckbergovej, Jo Nesba, slovenských literátov

Dána, Kariku, Repovej, Hamzovej, Gilerovej, Keleovej-Vasilkovej, Rileyovej a iných. Deťom sme urobili radosť novými knižkami od Brezina, Walliamsa, Rowlingovej, Jobusa, Futovej, ďalšími dielmi Zvieracích záchranárov... Z odborných publikácií to boli hlavne psychologické, včelárske a záhradnícke tituly.

Žiaľ, covid nás obral o niektorých verných čitateľov. Ich počet klesol na 207, ale výpožičky stúpili na 6 128 vypožičaných titulov. Veľmi by nás potešilo, keby si cestu ku knihám v našej knižnici našli ďalší noví čitatelia. Radi uspokojíme ich potreby a očakávania.

Knižnica býva otvorená v pracovných dňoch od 13.00 do 17.00 h. Tešíme sa na Vašu návštevu.

-ac-

FOTO Katarína Halapiová

Humanitárna pomoc pre utečencov a Ukrajinu

Naša obec a jej obyvatelia majú záujem pomôcť. Vzhľadom na mimoriadnu iniciatívu ohľadom humanitárnej pomoci pre utečencov a Ukrajinu je nevyhnutné, aby boli všetky solidárne aktivity koordinované. V opačnom prípade sa pomoc nemusí dostať tam, kde je to potrebné, respektíve dobre mienená aktivita môže byť znehodnotená.

Obec Terchová sa pridáva k systému pomoci v súvislosti s vojenským konfliktom na Ukrajine, vytvoreným Združením miest a obcí Slovenska v spolupráci s Ministerstvom vnútra SR, Veľvyslanectvom Ukrajiny v Slovenskej republike a partnermi z oblastí samospráv, cirkví a charity. Mesto Žilina prevzalo personálnu aj logistickú kapacitu okresného koordinátora pre systém pomoci, ktorý je funkčný od 7. marca 2022.

Pomoc bude druhovo určená. Prosíme občanov, aby sledovali informácie a ďalšie pokyny zo strany obce prostredníctvom obecného rozhlasu a webovej stránky www.terchova.sk. V žiadnom prípade neorganizujte vývoz pomoci samostatne priamo na hranicu, lebo to značne komplikuje situáciu.

Za účelom evidencie pobytu osôb – utečencov z Ukrajiny a tretích krajín – a s tým spojenými ďalšími procedurálnymi úkonmi je nevyhnutné od 1. marca 2022 hlásiť počet osôb, ktoré sú ubytované v obci. Obec preto žiada obyvateľov, ako i ubytovateľov (právnické osoby) o nahlásenie počtov a miesta ubytovania utečencov z Ukrajiny a tretích krajín prostredníctvom komunikačných kanálov. Hlásiť treba aj odchod alebo ukončenie pobytu takýchto osôb. Telefón: 041 5695 138; mail: terchova@terchova.sk; osobne v podateľni obecného úradu.

Ďakujeme za spoluprácu a pomoc.

-OcÚ-

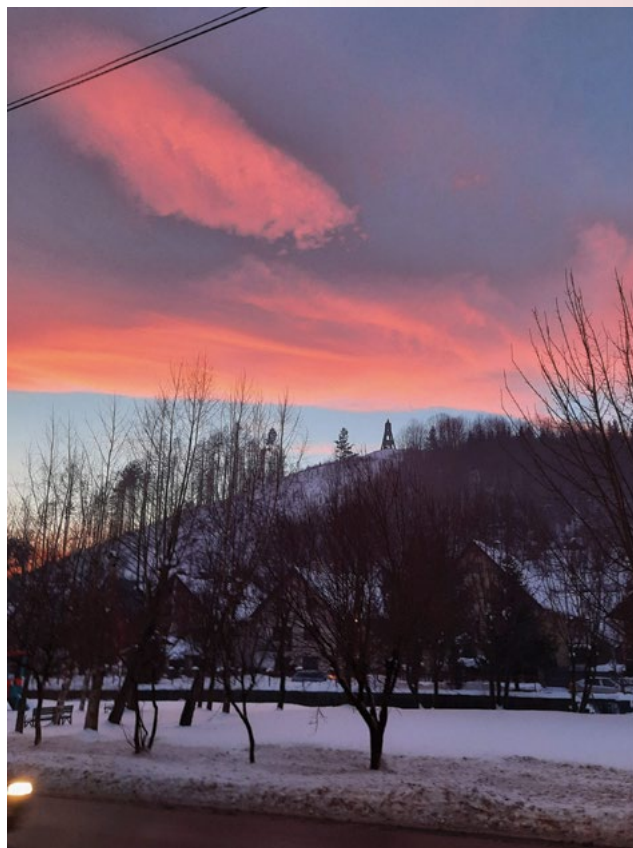
FOTO Rudo Patrňciak

Mimoriadna situácia spôsobená vytrvalým snežením

Vzhľadom na intenzívne snehové zrážky bola v našej obci od 7. do 12. februára 2022 vyhlásená mimoriadna situácia, počas ktorej sme odstraňovali následky vytrvalého sneženia. Objednanými mechanizmami sa odpratával sneh z chodníkov pre peších, sprejazdňovali ulice a miestne komunikácie do osád, tam, kde sneh už nebolo kde odhrnúť, sa vyvážal na voľné plochy. Náročné práce sa podarilo vykonať k spokojnosti, za čo vyslovujeme všetkým veľké poďakovanie.

-OcÚ-

FOTO František Kadaš

Prípravy 60. ročníka v plnom prúde (Dramaturgický koncept)

Dramaturgia jubiliujúceho Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej bola v ostatných ôsmich rokoch postavená na východiskových myšlienkových bodoch, ktoré programovo rozvíjali tieto kľúčové slová:

2014 – UNESCO
2015 – Jubileá
2016 – Kontinuita
2017 – Výmena
2018 – Legenda
2019 – Muzikant
2020 – Otcovizeň
2021 – K.R.O.J

Pokiaľ ide o pripravovaný jubilejný 60. ročník Jánošíkových dní (27. – 31. júl 2022), východiskovým dramaturgickým, respektíve ideovým bodom bude kľúčové slovo (akronym) **K.U.M.Š.T.** – s podtitulom **Kúzlo umenia modernosti šesťdesiatročnej tradície**. Isteže, adekvátne svojmu významu bude v programe festivalu rezonovať aj nedávny zápis prvku Jánošíkovská tradícia do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Zdôvodnenie konceptu

Vari ani netreba prízvukovať, že jánošíkovská tradícia je bezprostredne spojená s konkrétnym kultúrnym priestorom – obcou Terchová, rodiskom symbolu tejto širokospektrálnej tradície. Zbojnícka tradícia, ktorej špecifickú odnož predstavuje jánošíkovský rozmer, sa v kolektívnej historickej pamäti na Slovensku pohybuje v spektre od ich heroizujúceho obrazu až po humorný a ironizujúci zreteľ. Konkrétne Jánošíkovská tradícia sa spája s menom Juraja Jánošíka (1688 – 1713), skutočnej historickej postavy, zbojníckeho kapitána, ktorého mnohí radia do skupiny významných osobností Slovenska.

Popri obyvateľoch Terchovej a okolia ju za prirodzenú súčasť svojho kultúrneho dedičstva považujú mnohé ďalšie spoločenstvá, skupiny či jednotlivci prakticky z celého územia Slovenska, rovnako ako časť krajanských komunít žijúcich v zahraničí. Oprávnené tak možno hovoriť o celonárodnej tradícii. Jánošíkovská tradícia je súhrnom prejavov ústnej tradície, jazykových prejavov, folklóru, ľudovej hudby, spevu, tanca, slovesnosti, kultúry, umenia, kulinárstva a remeselnej výroby, profesionálneho širokospektrálneho výtvarného umenia, literatúry, filmu, divadla, vážnej, etnickej, muzikálovej, rockovej a inej hudby, baletu a ďalších kreatívnych žánrov, ktoré spájajú odkaz, inšpirácie a motívy súvisiace, respektíve korešpondujúce s jánošíkovskou legendou. Kontinuitu v čase a neustálu revitalizáciu tradície preto predstavuje široké spektrum nositeľov – jednotlivcov a inštitúcií – od amatérskych záujemcov a interpretov v rámci folklorizmu až po profesionálnych umelcov mnohých žánrov. Spomenúť musíme tiež bádateľov (etnografi, historici, umenovedci...), pracovníkov médií, podujatia ako folklórne festivaly a rôzne kultúrne, gastronomické a iné akcie späté s turizmom a cestovným ruchom.

Osvojovanie si Jánošíkovskej tradície, ochranu, rozvíjanie a kontinuitu jej vitality zabezpečuje na lokálnej úrovni viacero jednotlivcov, zoskupení a inštitúcií – s dôrazom na medzigeneračný prenos. Bezpochyby najrozsiahlejšie, a to v celej majestátnosti, žánrovej rozmanitosti a generačnej pestrosti, sa prvok prezentuje počas Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej. Pripravovaný 60. ročník podujatia, ktoré od jeho vzniku charakterizuje nielen bohatý program, ale tiež veľký divácky záujem, ponúka ideálnu príležitosť na rozmanité obsahové reflexie jubiliujúce festivalu. Dominantné folklórne vystúpenia doplní široká ponuka sprievodných akcií – muzikantské dielne, tanečný dom, ukážky ľudových remesiel, výstavy ľudového aj profesionálneho umenia, workshopy, divadelné predstavenia, audiovizuálne programy... Neodmysliteľnou zložkou Jánošíkových dní býva od roku 1968 unikátny konský vozový sprievod – s hrdými krojovanými furmanmi a hrajúcimi muzikantmi (pôjde sa po 55-krát).

Jednotlivé oblasti Slovenska sa nerozvíjali v minulosti rovnako, čo malo za následok vytváranie regionálne odlišného spôsobu života, ako i špecifické črty ľudovej kultúry. Charakteristickým zamestnaním Terchovcov bolo po stáročia pastierstvo a salašníctvo, a tak sa pastierska kultúra zásadným spôsobom pre-mietla aj do miestnej ľudovej kultúry a folklóru. Obec Terchová ležiaca na rozhraní Horného Považia, Kysúc a Oravy, v lone prekrásnej prírodnej scenérie, patrí medzi tie lokality, kde sú živé rôzne prejavy ľudovej tradície, pričom mimoriadne je rozvinutá najmä hudobná kultúra.

Pravá identita človeka sa formuje materinskou rečou, zvykmi a nehmotnou (duchovnou) kultúrou, v obkolesení ktorej vyrastáme. Toto stotožnenie sa ďalej viaže na „pevninu detstva“, rodný kraj či región. Hodnoty a dedičstvo otcovizne, ktoré človek vyznáva a rozvíja, sa stávajú jeho spojivkom voči cudziemu. A čím je tlak „cudzího“ viditeľnejší, hmatateľnejší a intenzívnejší, tým väčšmi sa človek chce stotožniť s tým, čo považuje za svoje. Lebo to predstavuje jeho obranu, vlastný pocit identifikácie, bezpečia, domova...

Autorom vizuálu jubiliujúceho festivalu je dlhoročný výtvarník Jánošíkových dní Ján Novosedliak

V plnej miere môžeme tieto slová uplatniť aj v prípade Terchovcov. Folklorne inšpirácie, ľudové tradície, hrdosť na svoj pôvod sa z ich duše a srdca nevygumujú nikdy. Najmä u muzikantov ide o fundamentálny zreteľ osobnostnej identity, ktorý si starostlivo chránia, strážia a prehlbujú.

Terchovské srdce bolo vždy mimoriadne citlivé na interpretačné majstrovstvo muzikantov, spevákov a tanečníkov z Jánošíkovho kraja. Dokázalo harmonicky biť, keď sa svojho milovaného nástroja chopili ľudia, pre ktorých boli vzťah k otcovizni a terchovská muzika doživotnou posvätnou kategóriou. Terchová v sebe geneticky vlastní čarovnú silu, ktorá akoby mimo vplyv okolitého sveta štedro a originálne zároveň ponúka tomu istému svetu vlastné poslanstvo. Hoci jeho podoba býva spravidla nevyspytateľná, v súvislosti so vzťahom k rodisku však zostáva vždy pôsobivo a úprimne rovnaká. Každý terchovský muzikant či folklorista je inšpiratívne poznačený týmto osudovým vzťahom, pre každého terchovského muzikanta či folkloristu sú ale rodné súradnice životodarnými kúpeľmi, blahodarne poskytujúcimi neustále nové a nové tvorivé sily a energiu na ďalšie interpretácie.

Terchovské jubileá v roku 2022 (výber)

Vincent Patrňčiak (100. výročie narodenia baču, folkloristu, organistu)

Kazimír /Miro/ Križo (95. výročie narodenia zakladateľa Jánošíkových dní a konského vozového sprievodu, učiteľa, organizátora)

Gustáv Hanuliak (90. výročie narodenia dlhoročného organizátora Jánošíkových dní)

Vladimír Ondruš (80. výročie narodenia filmového a televízneho kameramana a režiséra)

Stanislav Mihalčatín (80. výročie narodenia folkloristu, muzikanta a speváka)

František Mucha (75. výročie narodenia folkloristu, muzikanta, speváka, výtvarníka, fotografa)

František Kadaš (60. výročie narodenia dlhoročného organizátora Jánošíkových dní)

Vincent Krkoška (50. výročie narodenia folkloristu, muzikanta, speváka)

Alojz Chvastek (30. výročie úmrtia folkloristu, ľudového rozprávača, účastníka vzbury v Kragujevci)

Miroslav Vallo (15. výročie úmrtia folkloristu, choreografa, muzikanta, tanečníka)

---.

- 60. výročie nakrútenia dvojdielného farebného filmu režiséra Paľa Bielika Jánošík
- 55. ročník konského vozového sprievodu

Jubileá slovenských a zahraničných osobností, ktoré sú významne spojené s Terchovou, respektíve propagáciou folkloru, tradícií a zvykoslovja Jánošíkovho kraja (výber)

Martin Frič (120. výročie narodenia českého filmára, režiséra snímky Jánošík z roku 1935, ktorá preslávila Terchovú aj v medzinárodnom kontexte)

Pavol Tonkovič (115. výročie narodenia folkloristu, hudobného skladateľa, etnomuzikológa, pedagóga, autora zvučky Jánošíkových dní)

Viliam Chmel (105. výročie narodenia všestranného výtvarníka, čestného občana Terchovej)

Ignác Bizmayer (100. výročie narodenia keramikára, veľkého propagátora jánošíkovskej tradície)

Ondrej Demo (95. výročie narodenia folkloristu, etnomuzikológa, scenáristu, čestného občana Terchovej)

Slavomír Chmela (90. výročie narodenia filmového dokumentaristu)

František Kuchta (90. výročie narodenia hereckého predstaviteľa tretieho filmového Jánošíka)

Karol Plicka (35. výročie úmrtia folkloristu, etnografa, fotografa, filmára)

Jozef G. Cincík (30. výročie úmrtia všestranného kunsthistorika, výtvarníka, propagátora jánošíkovskej tradície v zámorí)

Martin Slivka (20. výročie úmrtia filmára, etnografa, pedagóga, čestného občana Terchovej)

Súvislosti

Hoci folklór sa už dávno stratil zo svojho prostredia spolu s ustupovaním foriem tradičného spôsobu života, vôbec to neznamená, že masívne zanikli piesne alebo tance. Zmenila sa forma ich existencie aj podoba. Staré tradície nesporne oslovujú a inšpirujú i dnes. Dôležité však je, ako s nimi budeme narábať a hlavne, či ich budeme vôbec bližšie poznať. O dôkladnejšie poznanie mnohorakých prejavov ľudových tradícií, ich propagáciu a dôstojnú prezentáciu v domácom i medzinárodnom meradle sa už šesť decénií vytrvalo snažia aj Jánošíkove dni v Terchovej.

Umenie bez tradície je nemysliteľné. Vždy však bude záležať od toho, čo si z tradície slobodne vyberieme. Kým folklór je kultúra, na ktorú sa pozeráme, tradície sú kultúrou, ktorú žijeme. Sebaidentifikácia s dedičstvom otcovizne pritom vôbec nemusí byť nútená. Nie je to uniforma navlečená nasilu, ale príjemná domácka žičlivá atmosféra, v ktorej si vnímavý človek chce hovieť čo najdlhšie. Terchovskí muzikanti, speváci a tanečníci vedia takúto čarovnú atmosféru spontánne navodiť nielen na Jánošíkových dňoch či iných akciách doma, ale aj všade tam, kam ich kroky zavedú.

V súvislosti s Terchovou je tiež dôležité pripomenúť, že duchovné, hudobné, folklórne, etnografické, výtvarné, literárne, divadelné a filmové tradície obce predstavujú dlhodobo intenzívny zdroj výmeny kultúrnych hodnôt a tvorivej konfrontácie s okolitým svetom.

Podľa slov pamätníkov, ale i na základe záverov početných výskumov vieme, že takmer každá terchovská osada mala kedysi svoju vlastnú muziku s charakteristickým repertoárom aj interpretačným štýlom. Nie je teda nijaká náhoda, že viacerí znalci označujú Terchovú za miesto s najväčšou koncentráciou hudobníkov na malom priestore. Výchove budúcich muzikantov, ale i spevákov a tanečníkov sa v obci a jej okolí dlhodobo systematicky venujú dve základné umelecké školy.

Ako je všeobecne známe, v decembri 2013 bol v azerbajdžanskej metropole Baku prvok Terchovská muzika zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO. Odborná komisia ocenila mimoriadne osobitý nástrojový štýl

ľudovej hudby, spojený s charakteristickým spevným a tanečným prejavom viazaným na jednu lokalitu a jej širšie okolie. Zároveň ide o dôležitú súčasť kultúrneho posolstva obce, s ktorým sa identifikujú miestni obyvatelia. Terchovská muzika sa tak zaradila k tým prejavom nehmotného kultúrneho dedičstva, v ktorých sa podarilo zachovať dlhodobú, nepretržitú, kontaktnú medzigeneračnú komunikáciu pri ich odovzdávaní. Všetky uvedené faktory vedno so silným medzinárodným presahom, odborným zázemím, nasadením a entuziazmom folkloristov z Jánošíkovho kraja sa podpísali pod spomenuté začlenenie terchovskej muziky do zoznamu UNESCO.

Vzťah k univerzálnym hodnotám kultúrneho dedičstva v Terchovej neodmysliteľne súvisí s akcentovaním historickej kontinuity, ako i silnou individuálnou identifikáciou s obecným, respektíve tradičným geniom loci (duchom miesta). Harmonicky sa v ňom prepája spolupatričnosť, hrdosť a sebavedomie s autorskou (rodáckou) reflexiou. Konkrétnym výsledkom je prezentácia pestrej škály aktivít s neskrývanou ambíciou ponúknuť svetu Jánošíkov kraj ako interesantné miesto Slovenska, kde (nadväzujúc na bohatú minulosť zladene koexistuje živá tradičná kultúra s dynamicky pulzujúcou súčasnosťou.

Záverom

Šesťdesiat rokov prichádzajú do Terchovej milovníci ľudového umenia a folklóru z domova i zo sveta, aby sa v rámci Jánošíkových dní – v kulisách nádhornej prírodnej scenérie – spolupodieľali na jedinečnej, priam magickojej atmosfére, ktorá je pre tento festival príznačná od jeho vzniku. A, samozrejme, zo všetkých sveta strán sa pri tom ozýva terchovská muzika, zapísaná v UNESCO.

Kľúčové slovo **K.U.M.Š.T.** bude ako východiskový bod (leitmotív) kreatívnym spôsobom premietnuté do dramaturgického konceptu a obsahovej štruktúry jubilejného 60. ročníka Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej (27. – 31. júl 2022). Zásadne ovplyvní programové bloky nielen v amfiteátri Nad bórmi, ale i na ďalších siedmich javiskách (vrátane bohatého sprievodného programu). Cieľom je poukázať na skutočnosť, že prvok Jánošíkovská tradícia je plným právom zapísaný do zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Už vyše 200 rokov tvorí jednu z najcharakteristickejších živých súčastí širokospektrálneho domáceho umenia a kultúry. Zároveň nezastupiteľne prispel, a prispieva doteraz, k rozmanitému obohacovaniu národného kultúrneho dedičstva Slovenska a Slovákov žijúcich doma i v zahraničí. A jubilujúce Jánošíkove dni – **kúzlo umenia modernosti šesťdesiatročnej tradície** – to širokej kultúrnej verejnosti náležite pripomenú!

Peter Cabadaj

šéfdramaturg Jánošíkových dní

VÝSTAVA OBRAZOV
ZUZANA BOBOVSKÁ BOŠKOVÁ
TERCHOVSKÁ GALÉRIA UMENIA

FINANČNE PODPORIL ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Jubilant František Kadaš

Dňa 18. februára 2022 sa dožil František Kadaš krásneho životného jubilea – šesťdesiatky. Roky bežia, čas sa nedá zastaviť, ale pre toho, kto sa snaží žiť plnohodnotne, je vždy istým zadosťučinením, keď pri krátkom obhliadnutí späť vidí zmysluplne prejdenú cestu. Sme presvedčení, že takýto pohľad môže mať aj náš jubilant. Pevné rodinné zázemie vytvorené dobrou manželkou, šikovnými deťmi s rodinami i pribúdajúcimi vnúčatami mu je iste oporou aj v práci pre prospech našej obce, pre ktorú sa angažuje úctyhodných 24 rokov. Najprv od roku 1998 ako zástupca starostu, od roku 2002 doteraz ako prednosta obecného úradu.

Za tie roky stál pri významných obecných rozhodnutiach, podujatiach, akciách, ale aj pri množstve každodenných a všedných povinností. Zoznam spomenutého by bol vskutku veľmi dlhý.

Za všetkých Tvojich kolegov a kolegyn, priateľov a známych, ako aj v mene čitateľov našich novín i redakčnej rady Ti prajeme do ďalších liet všetko najlepšie, veľa zdravia, šťastia, Božieho požehnania, rodinnej pohody a životného optimizmu.

Ad multos annos, milý František!

-red-
FOTO František Mucha

Folkloristi pripomenuli chodenie masiek na konci fašiangov

Chodenie masiek po Terchovej na konci fašiangov pripomenuli v sobotu 26. februára členovia Folklorneho súboru (FS) Chotár a Repáňovskej muziky. Od miestneho kostola prešiel ich sprievod pod sochu Juraja Jánošíka.

„Mladí sa tešia, že odprevadia turvoňa, fašianek ukončí ich veselie a bude Popolcová streda. Zastrelia turvoňa, veselia sa, potom plačú a pritom si spievajú a tancujú,“ priblížila vedúca FS Chotár Veronika Hajasová.

Hlavnou postavou fašiangového sprievodu je podľa riaditeľa Miestneho kultúrneho strediska v Terchovej Rudolfa Patrňčiaka turvoň – býk alebo maska kravy. „To je najdôležitejší člen tejto zamaskovanej skupiny. Hovorilo sa, že kde sa turvoň vyváľa, či po hnoji alebo po dvore, a vytočí gazdinku, bude úroda a prosperita,“ vysvetlil.

Sprievod tvoria aj ďalšie masky – „strelec, škopiak, mladý zať a mladá nevesta. No a nesmie chýbať muzika. Toto je základ, ktorý tu oddávna chodil a chodíva dodnes. K tomuto základu sa pridávajú do sprievodu aj iné masky. Je to vec fantázie skupiny, ktorá sa rozhodne fašiangy usporadúvať,“ dodal Rudolf Patrňčiak.

Miroslav Jaroš (TASR)
FOTO František Mucha

Šibeničky – pamätané miesto Jánošíkovej popravy

Šibeničky – tak sa volá lokalita v Liptovskom Mikuláši, kde bol s veľkou pravdepodobnosťou 17. marca 1713 popravený Juraj Jánošík. Miesto sa nachádza na rozhraní chotárov Vrbica, ktorá patrila Hrádockému panstvu, a Okoličné. Oba chotáre sú dnes mestskými časťami Liptovského Mikuláša. A práve tam, na základe pozvania primátora Jána Blcháča, smerovala 20. decembra 2021 naša cesta, aby sme – ako sa na dobrých partnerov patrí – boli pri odhaľovaní pamätníka venovaného nášmu rodákovi Jurajovi Jánošíkovi.

Ako iste mnohí viete, mesto Liptovský Mikuláš a obec Terchová vykonali v roku 2018, po viac ako 300 rokoch od Jánošíkovej popravy, symbolický akt zmierenia, ktorým sa rozhodli spoločnému národnému hrdinovi naďalej venovať patričnú pozornosť. A práve tento rozmer zdôraznil vo svojom príhovore primátor **Ján Blcháč**, keď uviedol, že „popravenie ľudového hrdinu síce nie je na chválenie, ale bolo súčasťou histórie nášho mesta, preto chceme, aby pamätané miesto prispelo k informovanosti o tomto počíne. Len pripomínam, že za Jánošíkovu popravu sa už Mikulášania Terchovčanom verejne ospravedlnili, a tí im verejne vyjadrili odpustenie, čo pripomína aj tabuľa pri pamätnom mieste.“

Starosta Terchovej **Jozef Dávidík** potvrdil primátorove slová a rozšíril myšlienku venovania patričnej pozornosti pamiatke Juraja Jánošíka zo strany obce Terchová, keď uviedol: „Som rád, že vám môžem oznámiť, že pred pár dňami bol prvok Jánošíkovská tradícia zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Stalo sa tak po viacročnej príprave a úsilí našej obce, ktorá všestranne rozvíja spomenutú tradíciu dlhé roky, napríklad každoročným organizovaním Jánošíkových dní – jedného z najväčších folklórnych festivalov na Slovensku.“

Miroslav Michálek

Na tom, že pamätník s originálnym výtvarným i materiálovým prevedením stojí na svojom mieste, má nemalú zásluhu aj terchovský rodák Miroslav Michálek, ktorý dlhodobo žije v dolnokysuckej dedinke Lopusné Pažite. Ani on

nemohol chýbať na slávnostnom odhaľovaní pamätníka, a preto nemôže chýbať ani jeho pohľad na tvorbu diela a celkový proces realizácie originálnej myšlienky.

„Autorom myšlienky postaviť pamätník popravy nášho ľudového hrdinu a zbojníckeho kapitána Juraja Jánošíka je Mgr. Miroslav Kašák, rodák z Liptovského Mikuláša, národovec, milovník jánošíkovskej tradície, predseda Mikulášskeho okrásľovacieho spolku a zhodou okolností aj môj spolužiak zo stavebnej priemyslovky. Dlhú dobu sme spolu rozmýšľali, ako to urobiť. Prvotný návrh predpokladal klasickú drevenú šibenicu, avšak životnosť takejto konštrukcie je krátka, tak sme od uvedenej alternatívy upustili a začali rozmýšľať o inom riešení. Vedeli sme, že Ing. Stanislav Machovčák zo Staškova, mimochodom, tiež náš spolužiak zo strednej školy, má skúsenosti s oceľovými konštrukciami, a preto sme ho oslovili. Odzva bola takmer okamžitá a prvotný návrh možnej podoby pamätníka v betónovo-ocelovom prevedení tiež. Svoju úlohu zrejme zohral aj faktor, že sme sa stretli pri tomto diele ako spolužiaci, ktorí majú na stredoškolské časy v Liptove krásne spomienky a na tento kraj nedajú dopustiť. S návrhom sme sa stotožnili a po odobrení predstaviteľmi mesta Liptovský Mikuláš sme sa pustili do finálnej realizácie.“

Dominantou prevažne oceľového pamätníka je takmer štvor metrová replika šibenice a reliéf Jánošíka. Podklad tvorí železobetónová konštrukcia symbolizujúca národný vrch Slovákov – Kriváň. Do tohto podkladu je ukotvená oceľová mreža, ktorá znázorňuje väzenie pred popravou. Na oceľovej tabuli v tvare pergamentu sa nachádza rozsudok, ktorý si Jánošík vypočul tesne pred popravou. Farebnosť celého diela sa nesie v čiernych a strieborných tónoch. Detaily oceľových prvkov ako reliéf, pergamen, kniha či valaška som rozkreslil v špeciálnom počítačovom programe. Podľa toho bolo možné naprogramovať kovoobrábacie stroje, ktoré prvky vy-pálili laserom a plazmou. Na moje

Miroslav Michálek v dielni Stanislava Machovčáka

prekvapenie išlo ľahko aj vybavovanie papierových formalít, keďže bolo oslovených veľa úradov a inštitúcií. Počas samotných prác v dielni Stana Machovčáka v Staškove sme všetko konzultovali.

Pri mojej návšteve dielne som si všimol, že pre toto dielo boli zapálení i samotní zamestnanci. Rozhodne aj to prispelo nemalou mierou k skutočnosti, že sa dielo podarilo dokončiť v požadovanej dobe. Objektívne totiž musím povedať, že času bolo málo.

Celé dielo vzniklo od leta do zimy 2021. Ak-tom odhalenia pamätníka bola završená práca veľkého okruhu ľudí, ktorým sa vďaka nadšeniu pre myšlienku podarilo takmer nemožné. Osadením pamätníka sa v podstate završil historický popis osudu nášho ľudového hrdinu a terchovského rodáka spod Pupova – od narodenia až po smrť na šibenici. Účasť osobností na slávnostnom odhalení – či už zo strany Liptovského Mikuláša na čele s primátorom Jánom Blcháčom, delegácie z Terchovej vedenej starostom Jozefom Dávidkom, ľudí, ktorí boli pri zrode pamätníka, ako i ostatných sympatizantov a milovníkov jánošíkovskej tradície – nám dáva nádej, že malo zmysel dielo zrealizovať. Zároveň tiež verím, že okrem spomienky na slávneho zbojníckeho kapitána bude pamätník i miestom spoznávania našej minulosti nasledujúcimi generáciami. Dielo vzniklo a bolo osadené v roku 333. výročia narodenia ľudového hrdinu. Pri odhaľovaní husto snežilo a ako poznamenal Peter Cabadaj, tak isto snežilo aj pri narodení Jurka Jánošíka... Všetkým menovaným, ako i Žilinskému samosprávnemu kraju, ktorý podporil túto myšlienku, ďakujem za spoluprácu.“

V pracovni pri tvorbe

Majstrovské dielo

Medzi členmi delegácie Terchovej na slávnostnom akte odhalenia pamätníka nechýbal ani **Peter Cabadaj**, ktorý má jánošíkovskú tematiku takpovediac pod kožou – veď okrem iného bol aj Jánošíkovým „obhajcom“ v ostro sledovanej televíznej ankete RTVS o Najväčšieho Slováka (2019).

Peter Cabadaj vo svojom krátkom príhovore v Liptovskom Mikuláši vyjadril „ohromnú radosť nad tým, že sa v covidovej ére podarilo vďaka zanietným ľuďom zhotoviť majstrovské dielo. Odteraz je už zbytočné špekulovať, kde má Jánošík svoj hrob. Vieme, kde prvý raz uzrel svetlo tohto sveta, a dnes sme mu dôstojne odhalili pamätník popravy. A každému, kto by chcel i naďalej hľadať skutočné miesto posledného odpočinku legendárneho zbojníckeho kapitána, odkazujem, že je to rovnako márne, ako pátrať po presnom januárovom dátume Jánošíkovho narodenia...“

Dôvetok

Vydarené podujatie, ktoré sa uskutočnilo deň pred zimným slnovratom, v atmosfére očakávaných Vianoc a za výdatného sneženia, sme zakončili družnými rozhovormi na pôde Mestského múzea Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši. Mimochodom, onedlho (24. 4.) uplynie dvesto rokov od narodenia spomenutého ikonického štúrovského básnika. Treba pripomenúť, že bol jedným z významných tvorcov, vďaka ktorým meno Juraja Jánošíka opäť ožilo, žije a nikdy nezahynie...

Marián Zajac

FOTO František Kadaš
FOTOARCHÍV Miroslav Michálek

Terchovská päťka na Šibeničkách, sprava:
František Kadaš, Jozef Dávidík, Peter Cabadaj,
Miroslav Michálek, Marián Zajac

Pred 30 rokmi zomrel Jozef G. Cincík

Jozef G. Cincík v Ríme (1946)

Koncom januára uplynulo tridsať rokov od úmrtia Jozefa G. Cincíka (8. 3. 1909 Clopodia, Rumunsko – 28. 1. 1992 Danville, PA, USA). Táto u nás stále nedocenená univerzálna kreatívna osobnosť, ktorá žila od konca vojny v exile, významne prispela aj k propagácii jánošíkovej tradície v zámorí.

Doma na Slovensku sa stihol Cincík zapísať do širšieho kultúrneho povedomia ako doslova renesančný človek. Bol mimoriadne všestranným vedcom, kunsthistorikom, výtvarníkom, scénografom, archeológom, pamiatkarom, etnografom, organizátorom, manažérom, pedagógom, tajomníkom Umeleckého odboru Matice slovenskej... Pri celkovom pohľade na exilovú činnosť zisťujeme, že v niektorých smeroch sa jeho autorské koncepty v dvoch diametrálne odlišných prostrediach zaujímavo prelínajú. Platí to aj v prípade sakrálnej tvorby. Začal s ňou príležitostne doma (výtvarné riešenie interiéru Kaplnky seminára v Spišskej Kapitule, 1942; stvárnenie svätyne Kostola Panny Márie v Medzilaborciach, 1943) a v zahraničí ju rozvinul do fascinujúcich kvantitatívnych aj žánrových rozmerov. Neúplný zoznam uvádza „asi 130 kostolov, kláštorov a kaplniek“ v USA, susednej Kanade, ale i v Taliansku (Rím) a Palestíne (Nazaret). Pri navrhovaní a realizácii interiérových častí kládol Jozef Cincík akcent na dôslednú harmonizáciu všetkých obsahových i formálnych komponentov

– výber tém, nástenné maľby, ornamentálna výzdoba, figurálne kompozície, sochy, hlavné aj bočné oltáre, mozaiky, vitráže, použité techniky a materiál...

Spoločne s matičným kolegom Karolom Plickom významne participoval na tvorbe druhého filmu o Jánošíkovi, ktorý sa z veľkej časti nakrúcal v Terchovej (1935). Jozef Cincík ako umelecký poradca odporučil režisérovi Martinovi Fričovi predstaviteľku Aničky Zlatu Hajdúkovú, vypracoval návrhy krojov a kostýmov, pripravil niekoľko scén. Obdivuhodne rýchlo sa zorientoval vo filmárskej branži a tiež vďaka nemu mal Jánošík ohromný medzinárodný divácky úspech. Neskoršie, už počas pôsobenia v USA, napísal erudovanú štúdiu Jánošíkova valaška, ktorá bola prvý raz publikovaná v Literárnom almanachu Slováka v Amerike (1954). Detailne a v širších historických súvislostiach v nej analyzoval príslušnú látku. Na základe Cincíkovej textového výkladu, podrobných náčrtov a obrazovej dokumentácie bola v roku 2019 zhotovená replika originálnej Jánošíkovej valašky. Mnohí čitatelia si istotne pamätajú, že dražba jej prvého exempláru sa konala v rodnej osade legendárneho zbojníckeho kapitána v rámci otváracieho programu 57. Jánošíkových dní. Valašku vydraženú za 1700 eur získalo do svojich zbierok Múzeum Janka Kráľa v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Liptovský Mikuláš (vyvolávacia cena bola 25 eur).

Jozef Cincík odchádzal zo Slovenska ako 36-ročný a v exile strávil bežne 47 rokov. Už tieto čísla prezrádzajú, že väčšiu polovicu svojej pozemskej cesty prežil v cudzine. Ešte donedávna sme nemali takmer žiadnu hlbšiu vedomosť o jeho účinkovaní v Amerike. Aj dnes však platí, že hoci bol Cincíkov život definitívne uzavretý pred 30 rokmi, stále sa nám otvára – a ešte dlho otvárať bude – tvorcov vskutku monumentálne dielo. Keď opúšťal vlasť, Slovensko stratilo jednu z najtalentovanejších všestranných osobností svojej modernej éry. Naopak, krajanské hnutie v slobodnom svete získalo obrovskú posilu. Takto sa stal, povedané slovami blízkeho priateľa s rovnakým životným údelom Jána Okála, pútnikom dvoch svetov. Pre súčasníkov uvedené znamená, že len komplexné poznanie a objektívne zhodnotenie jeho diela v oboch týchto svetoch môže viesť k pokračovaniu Cincíkovej nadgeneračného interkontinentálneho dialógu so slovenskou minulosťou. Naznačený pomyselný dialóg sa ale rovnako týka všetkých, ktorých spája autorský koncept hľadania slovenských stôp v súradniciach európskeho i svetového kultúrneho dedičstva.

Peter Cabadaj
FOTOARCHÍV autor

KRESBA – JOZEF CINCÍK

Tvorcova podoba
Juraja Jánošíka vznikla
v USA (rok neznámy)

Alojz Chvastek a turvoni

Bolo to počas fašiangového obdobia v januári 1985, keď Dedinskú folklórnu skupinu Terchová (DFS) vyslalo Ministerstvo kultúry SR a Osvetový ústav v Bratislave reprezentovať Československo do Bulharska. V meste Pernik neďaleko Sofie sa konal medzinárodný festival fašiangových masiek a DFS naň cestovala s folklórnym pásmom Fašiangy v Terchovej – Turvoni.

Išli sme všetci členovia skupiny, okrem jedného. Pán Alojz Chvastek, najstarší člen DFS, ostal doma v Terchovej. Usúdili sme, že v jeho prípade by to bolo riskantné, lebo mal už svoj vek (86 rokov). Cestovanie autobusom cez Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko, navyše v zimnom období, keď panovali 30-stupňové mrazy, bolo veľmi namáhavé aj pre oveľa mladších členov skupiny. Vedúci DFS preto rozhodol, že bude lepšie, ak Alojz Chvastek ostane doma. Toto však starý pán znášal veľmi ťažko, lebo v krčme, do ktorej pravidelne chodieval, musel neustále počúvať, vysvetľovať a odpovedať na otázku: „Pán Chvastek, a vás prečo nezobrali?“ Keď už ale toho bolo viac ako dosť, Alojz Chvastek sa zamyslel a odpovedal: „Turvoni išli do Bulharska, ale súbor (buchol sa z celej sily do prs), súbor zostal tu!“

A tým dal veci na správnu mieru...

Zapísal Rudo Patrňčiak

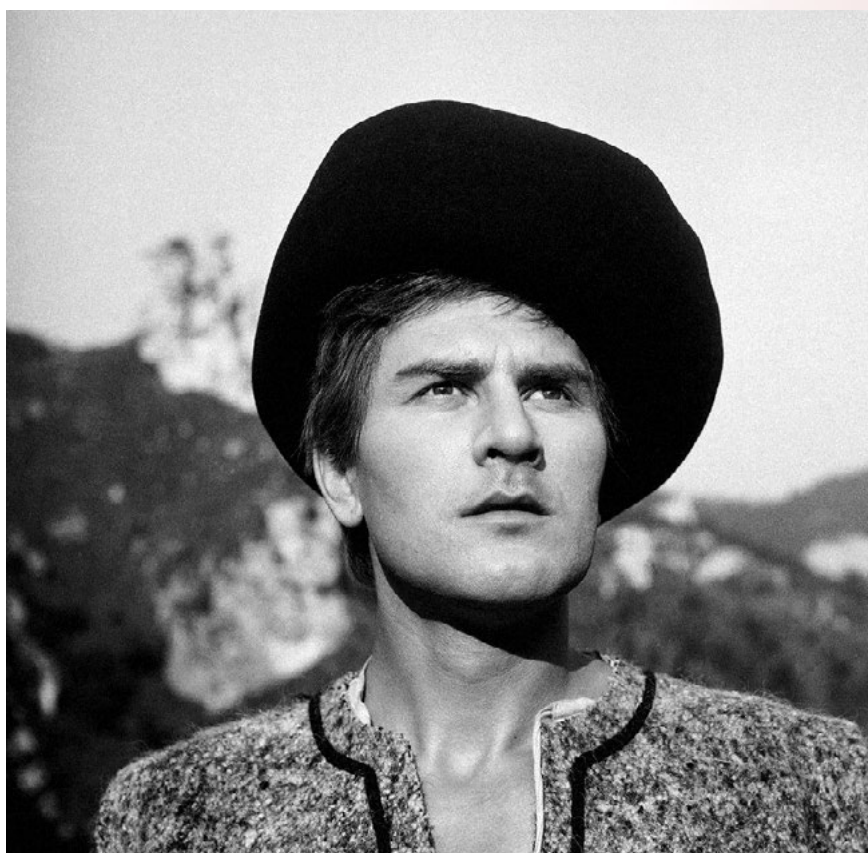
FOTO František Mucha

Časť Dedinskej folklórnej skupiny Terchová počas fašiangov 1985 v Bulharsku

Pred 90 rokmi sa narodil František Kuchta

Civilným povoláním bol lekár a do histórie slovenskej kinematografie sa zapísal ako Jánošík v rovnomennom dvojdielnom filme, ktorý podľa vlastného scenára nakrútil režisér Paľo Bielik (1962 – 1963). Za stvárnenie legendárneho zbojníckeho kapitána zarobil cca 40 tisíc korún, stal sa z neho najslávnejší lekár vo vtedajšom Československu a idol mnohých žien. Aj napriek ohromnému úspechu tretieho filmového Jánošíka František Kuchta (14. 1. 1932 Tisovec – 27. 3. 1981 Bánovce nad Bebravou) pokračoval ďalej vo výkone lekárskeho povolania. Pred filmovou kamerou sa objavil už len raz – v snímke režiséra Martina Ťapáka Hodiny (1980), kde hral epizódnu rolu lesníka.

V januári uplynulo deväťdesiat rokov od narodenia Františka Kuchtu, ktorý hral v poradí tretieho filmového Jánošíka (1962 – 1963). Dvojdielna širokouhlá farebná snímka bola v čase vzniku najdrahším slovenským filmom. Celkové náklady na výrobu diela dosiahli 8,7 milióna korún

-pc-
FOTO internet

Slovenská premiéra Jánošíka bola v Žiline

Pred sto rokmi, v stredu 3. januára 1922, sa v žilinskom kine Grand Bio Universum (dnešný Dom umenia Fatra) konala slovenská premiéra nášho prvého celovečerného hraného filmu Jánošík. Nemú snímku, ktorá napísala úvodnú kapitolu dejín slovenskej kinematografie, zrealizovali bratia Jaroslav a Daniel Siakelovci – rodáci z turčianskej obce Blatnica, vtedy už dlhšie žijúci v USA. Výber Žiliny ako miesta konania premiéry nebol vôbec náhodný.

Nakrútenie Jánošíka by nebolo možné bez jestvovania prvej slovenskej filmovej spoločnosti Tatra Film Corporation, ktorá vznikla v novembri 1920 v Chicagu. Vieme, že mala v úmysle nakrúcať dlhometrážne tituly a plánovala zriadiť filiálky v Prahe, Bratislave a Žiline. Začiatkový kapitál predstavoval sumu 50 tisíc amerických dolárov, pričom na získanie tohto objemu vypísala spoločnosť 50 dolárové podiely.

Priekopnícke dielo slovenskej kinematografie nakrúcal bratský tandem Siakelovcov zväčša v rodnom Turci, pričom Terchovú, rodisko legendárneho zbojníckeho kapitána, „nahradilo“ Šútovo... Točilo sa tiež v Prahe, kde mal nakoniec film Jánošík 25. novembra 1921 svetovú premiéru (severoamerická sa konala v Chicagu 1. decembra uvedeného roku).

Enormný divácky záujem sprevádzal slovenskú premiéru Jánošíka v Žiline (3. 1. 1922), ktorú si pred sto rokmi v kine Grand Bio Universum nenechalo ujsť množstvo zvedavcov. Secesná budova s veľkým javiskom a rozľahlou sálou s dvoma galériami bola iba pár dní po kolaudácii. Priestory objektu praskali vo švíkoch a celková kapacita kina – 727 miest na sedenie – nestačila... Medzi divákmi v hľadisku bol okrem miestnej honorácie aj národný dejateľ Fedor Friedrich Ruppeltdt, vtedajší žilinský evanjelický biskup.

Organizáciu a komplexné zabezpečenie výnimočnej udalosti zobrala s maximálnou vážnosťou i radnica. Škoda len, že sa po premiére Jánošíka nezaplnili plány spoločnosti Tatra Film Corporation ohľadom vytvorenia filiálky v Žiline, ktorú americkí Slováci pokladali za strategický kultúrny bod.

Peter Cabadaj

Bulletin, ktorý vyšiel k premiére prvého slovenského celovečerného hraného filmu Jánošík (november 1921). Na obálke je fotografia predstaviteľa hlavnej úlohy, ktorého stvárnil český herec Theodor Pištěk

Dom umenia Fatra v Žiline – predtým kino Grand Bio Universum. FOTO internet

Zľava: Soňa Jamečná, Jozefína Šugárová, Helena Mihalčatinová

Zomrela Helena Mihalčatinová

Speváčka Helena Mihalčatinová, rodená Rybárová, bola dlhoročnou členkou Folklórného súboru Stavbár zo Žiliny. S ľudovou hudbou, ako i so štúdiovým orchestrom Slovenského rozhlasu v Banskej Bystrici a Bratislave naspievala množstvo piesní z oblasti Kysúc a Terchovej. Pôsobila ako sólová speváčka, vystupovala tiež v speváckej skupine a bola neodmysliteľnou členkou speváckeho tria z dvoch dolín – Terchovskej a Rajeckej.

Češť jej pamiatke!

-red-
FOTOARCHÍV Soňa Jamečná

Zomrel Ivan Hudec

Vo veku 74 rokov zomrel 7. februára 2022 v Bratislave prozaik, dramatik, autor literatúry pre deti a mládež, publicista, divadelník, vydavateľ, lekár a politik Ivan Hudec (nar. 10. 7. 1947 v Nitre). Ako lekár pôsobil v Žiline, Čadci a Bratislave. Napísal viacero knižných titulov, okrem iného aj úspešné romány Hriješne lásky osamelých mužov (1979), Ako chutí zakázané ovocie (1981), Pangharty (1985), zbierky poviedok Bozk uličníka (1981), Záhľadný úsmev štrbavého anjela (1987) a iné literárne diela. Blízka mu bola i veľkomoravská, respektíve cyrilo-metodská látka, čo potvrdzuje trilógia Knieža (1986), Bratia (1988) a Svätopluk (1990). Spomínané dramatické opusy napísal vedno s Petrom Valom.

Vrcholom politickej kariéry Ivana Hudeca bol post ministra kultúry, ktorý zastával v rokoch 1994–1998. Nejedným raz v tejto funkcii navštívil Terchovú, ktorej prírodu, zvykoslovie, folklór a ľudové umenie dobre poznal už z obdobia lekárskeho účinkovania v Žiline a Čadci. Vďaka tejto znalosti a porozumeniu sa v danom čase mohlo v Jánošíkovom kraji zrealizovať niekoľko záslužných projektov.

Češť pamiatke Ivana Hudeca!

-pc-

Za Jožkom Kubíkom

Blížili sa najkrajšie sviatky v roku – Vianoce, keď sa po Terchovej rozšírila veľmi smutná správa. V piatok, 17. decembra 2021, nás náhle a nečakane vo veku 46 rokov opustil Jozef Kubík. Takýmto informáciám spočiatku človek nechce veriť, no postupne neostane nič iné, len sa s tým zmieriť, hoci je to ťažké. Nielen pre najbližšiu

rodinu, ale i pre tých, ktorí Jožka poznali a všeličo s ním zažili.

Boli sme spolužiaci na ZŠ u Gregušov i dobrí kamaráti. Mali sme k sebe blízko, a to nielen tým, že sme patrili medzi najmenších v triede... Spájal nás záujem o históriu, spoločenské dianie i šport. Dovolím si povedať, že Jožko bol najlepší dejesár triedy a veľký obľúbenec nezabudnuteľného, žiaľ, už tiež neobého pána učiteľa Jozefa Fana, ktorý sa na jeho odpovede mohol vždy spolať. Po základnej škole sa naše cesty rozišli, ale vždy, keď sme sa opäť stretli, mali sme si čo povedať a nechýbala pritom dobrá nálada.

S Jožkom sme si ako tínedžeri zopárkrát zahráli aj terchovskú muziku. Ja som husle odložil do futra, ale on pokračoval, zdokonaľoval sa a hra na kontrú i basičku ho sprevádzala celým životom. Množstvo folkloristov a muzikantov, ktorí sa prišli v mrazivom decembrovom popoludní na terchovský cintorín s Jožkom rozlúčiť a zahrat mu na poslednej ceste, je dôkazom, ako bol pre svoju priateľskosť a ľudskosť obľúbený.

Nech Ti je terchovská zem ľahká, odpočívaj v pokoji!

-zaj-
FOTO Marián Žiško

Terchovskí mládenci, Pavel Martvoň vľavo

Pavel Martvoň

**zberateľ, muzikant,
policajt (29. 6. 1921
Terchová – 2. 10. 2000
Nitra)**

Od konca roku 2005 uverejňujeme na stránkach obecných novín stručné medailóny výrazných postáv Terchovej. Pri ich publikovaní uplatňujeme princíp časového hľadiska – od 17. storočia dodnes. Osemdesiatou ôsmou osobnosťou v rámci nášho dlhodobého seriálu je Pavel Martvoň. Za ochotné poskytnutie životopisu, spomienok a fotografií ďakujeme jeho synovi JUDr. Pavlovi Martvoňovi ml. a vnukovi Ing. Jaroslavovi Brezinovi. Obaja žijú v Nitre.

Vlani v lete uplynulo sto rokov od narodenia Pavla Martvoňa, ktorého meno už súčasným terchovským generáciám nehovorí nič. Preto hneď úvodom treba spomenúť, že ako trubkár bol členom prvej a dodnes jedinej miestnej dychovej hudby. Kapela vznikla v roku 1931 a zriadilo ju vedenie obce spolu s predstaviteľstvom telovýchovnej jednoty Orol. Dychovka pravidelne vystupovala na rôznych cirkevných aj svetských sviatkoch, odprevádzala pútnikov na Staré Hory, do Levoče, ale i do Poľska (po návrate ich zas chodievala vítať). Okrem toho hrávala na nedeľných bohoslužbách, dedinských zábavách, populárnych majálesoch, školských slávnostiach, pri futbalových zápasoch, životných jubileách, pohreboch... Občas účinkovala aj mimo Terchovej (procesie vo Višňovom, Priekopa, Vrútky, Dolná Tižina a inde). Počas tridsiatych a začiatkom štyridsiatych rokov bola dychová hudba neodmysliteľnou súčasťou

duchovného, spoločenského, kultúrneho a športového diania v obci. A mladý Martvoň patril medzi jej stabilných členov. Nie náhodou ho volali (či prezývali) Paľo Trubač...

Narodil sa otcovi Jánovi Martvoňovi a matke Anne, rodenej Fondrkovej. Pokrstili ho v dnes už nejestvujúcom rímskokatolíckom Kostole sv. Martina v Terchovej. Chodil do štátnej ľudovej školy v doline Struháreň (1927 – 1935), vzápätí navštevoval ľudovú hospodársku školu v Terchovej (1935 – 1937). Keďže toto vzdelanie nebolo po zmene legislatívy považované za základné, v rokoch 1960 – 1961 si ho doplnil. Následne absolvoval štúdium na strednej škole pre pracujúcich – maturoval v roku 1963.

Hneď ako Pavel Martvoň ukončil spomínanú hospodársku školu v Terchovej, našiel si robotu pri sceľovaní pozemkov (komasácia). Do začiatku jesene 1942 vykonával spolu s kolegami práce v trigonometrickej sieti, respektíve zhotovoval mapy pre účely pozemkového katastra a pozemkovej knihy. Dňa 1. októbra 1942 narukoval do Trenčína, odkiaľ bol prevelený do vojenského útvaru v Žiline (Hurbanove kasárne). Poddôstojnícku školu absolvoval v Zoborských kasárňach v Nitre. Ako vojaka Slovenskej armády ho odvelili na východný front, po stiahnutí z bojísk sa vrátil do Žiliny. Práve v tom čase (10. 3. 1943) mu zomrela mamička Anna, ktorú mal veľmi rád. Odvtedy chodieval každý rok na sviatok Všetkých svätých do Terchovej na jej hrob zaniest kvety a zapáliť svečky.

Keď koncom augusta 1944 vypuklo Slovenské národné povstanie (SNP), Pavel Martvoň v ňom aktívne bojoval ako vojak Slovenskej

armády. Neskôr často spomínal ruského dôstojníka (poručika), ktorý spolu s ďalšími oslobodzoval Terchovú. Tento dôstojník mu daroval pištoľ značky FN Baby Browning, kaliber 6,35 mm, ktorú odobral akémusi nemeckému oficierovi. Pištoľ si dal neskôr Martvoň zapísať do zbrojného preukazu. Tesne pred koncom vojny, 29. apríla 1945, dostal od predsedu Národného výboru v Terchovej opečiatkované potvrdenie, že je členom miestnej národnej bezpečnosti, má oprávnenie nosiť zbraň a použiť ju pri výkone služby. Vojenskú službu definitívne ukončil 30. septembra 1945.

Nájsť si hneď po vojne v Terchovej a okolí robotu bolo veľmi ťažké. Preto Pavlovi bratia Ján a Karol vedno s otcom odišli na Moravu (otec Ján je tam pochovaný). Pavel Martvoň sa napokon rozhodol vstúpiť do Zboru národnej bezpečnosti (ZNB). Do služobného pomeru bol prijatý 1. októbra 1945 a už o štyri dni ho prevelili na stanicu ZNB v Rimavskej Seči. Keďže v tom období na základe odsunu odchádzali z južného Slovenska maďarski žandári, bolo nevyhnutné čo najskôr obsadiť uvoľnené stanice slovenskými policajtmí.

Ako uvádza syn JUDr. Pavel Martvoň ml., „otec nastúpil 15. februára 1946 do policajnej školy v Lučenci. Výučba bola skrátená a po vykonaní skúšok policajtov okamžite poslali do výkonu služby. Otec bol prevelený na stanicu ZNB v Nesvadoch, okres Komárno. Tam sa zoznámil aj s mojou mamičkou, ktorá študovala na Obchodnej akadémii v Komárne. Zosobášili sa 13. februára 1949 v rímskokatolíckom Kostole Všetkých svätých v Diviakoch nad Nitricou, kde mamička bývala u svojich rodičov.“

V rámci ZNB pôsobil Pavel Martvoň postupne v Novákoch (1949), Ivanke pri Nitre (1949–1953), v rokoch 1953–1958 na Obvodnom oddelení verejnej bezpečnosti (VB) v Nitre. Odtiaľ bol 1. júla 1958 preložený na Okresnú správu VB v Nitre, kde vykonával funkciu vedúceho vnútornej skupiny. „Po auguste 1968, keď prišiel nový náčelník, bol otec z tejto funkcie uvoľnený. Práve vtedy začali vznikať na okresných správach VB operačné strediská, ktoré riadili prakticky celý výkon služby v danom okrese. Otec bol preložený na operačné stredisko Okresnej správy ZNB v Nitre, kde pracoval až do odchodu do dôchodku. Služobný pomer príslušníka ZNB ukončil v roku 1977.“

Pred dvadsiatimi ôsmimi rokmi vyšla publikácia Keď sa povie Terchová – vyznanie rodisku (1994), ktorú ilustrujú unikátne čiernobiele fotografie Karola Plicku. Textami do knižky prispeli mnohé osobnosti rôznych generačných vln. Figuruje medzi nimi aj Pavel Martvoň.

„TERCHOVÁ! Niet takého odborníka alebo umelca, ktorý by vedel opísať krásnu perlu Slovenska. Mám rád toto miesto pre jeho krásu, pre to, že je rodiskom nášho hrdinu Jurka Jánošíka, a najmä z toho dôvodu, že som i ja v tejto nádhere uzrel prvý raz svetlo sveta. Osud mi však nedoprial, aby som mohol celý svoj život prežiť v krásnom rodisku. V roku 1942 som musel narukovať na vojenskú službu a od tej doby bol môj trvalý pobyt v drahom rodisku prerušený.“

Dvadsať jeden rokov prežitých v Terchovej sú najkrajšie chvíle môjho života. Na to sa nedá zabudnúť – hlavne na časy detstva. Často si spomínam na starých predkov, na ich rozprávky a povesti, ktoré nenájdete v žiadnej knihe – povesti o Mníchovi, Jánošíkovom poklade, rozprávanie o svetlonochoch, čiernokňazníkoch... Ako záľubu mám zhromažďovanie všetkého, čo sa píše o Jánošíkovi a Terchovej; či už sú to knihy, časopisy alebo noviny. Kníh o tejto tematike mám úctyhodnú zbierku. Pokiaľ ide o zbierku knižiek o Jánošíkovi, určite by som vyhral aj Guinnessov rekord...

Moje vyznanie rodisku končím začiatkom jednej piesne Gejzu Dusíka: „Túžba po domove nedá mi dávno spať, v ďalekej cudzine musím len spomínať. Uboené srdce moje stále to vraví, moju rodnú dedinku nič nenahradí.“

Každoročne počas leta zvykol Pavel Martvoň tráviť v rodnej Terchovej zhruba týždeň. Niekoľkokrát prišiel aj so synom a dcérou, neskôr chodieval s vnukmi. Domov vždy priniesol oštiepky a rozprával rodine, ako bol na sálaši navštíviť svojho dávneho kamaráta baču Vincenta Patrčičaka. Prvý októbrový deň roka 2000 išiel do Terchovej zapáliť sviečky na mamičkin hrob. Keď sa vrátil späť do Nitry, vystúpil z autobusu a išiel pešo domov. Asi tristo metrov od bydliska ho na priechode pre chodcov zrazilo osobné auto. Utrpel ťažké zranenie hlavy, v dôsledku ktorého na druhý deň zomrel... Pavel Martvoň je spoločne s manželkou pochovaný na Párovskom cintoríne v Nitre.

Zberateľskú vášeň zdedil po svojom starom otcovi vnuk Jaroslav Brezina, ktorý je tiež náruživým folkloristom. Dlhodobo systematicky zbiera všetko, čo akýmkoľvek spôsobom súvisí s Jánošíkom a Terchovou.

Literatúra: Cabadaj, Peter. Keď sa povie Terchová – vyznanie rodisku. Terchovské fotografie Karola Plicku. Terchová: Miestne kultúrne stredisko, 1994, s. 25; Martvoň, Pavel ml. Životopis Pavla Martvoňa. Rukopis, 2022.

Peter Cabadaj
FOTOARCHÍV Jaroslav Brezina

Terchovská dychovka

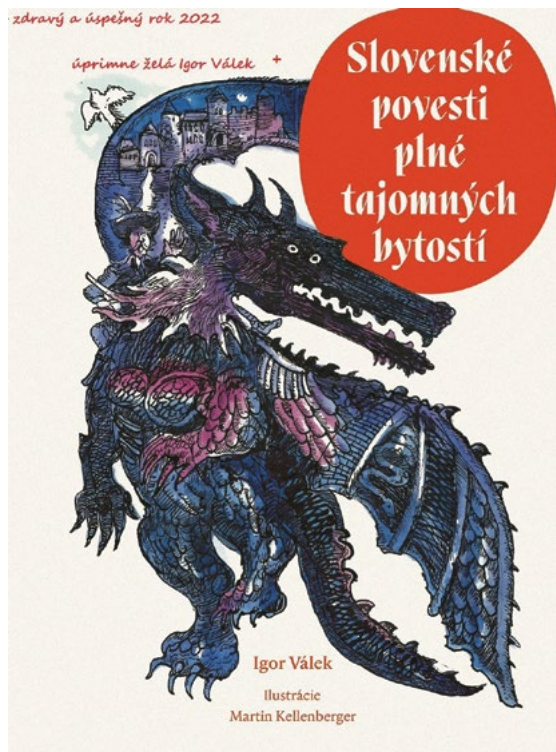
Pavel Martvoň v perinke v spoločnosti rodičov Anny a Jána a súrodencov Karola, Rudolfa, Jána a Agnešky (1921)

Slovenské povesti plné tajomných bytostí

Šialene ultramoderný svet dneška dokáže len veľmi zriedkavo ponúknuť covidom vystresovanému človeku pocit očarenia, ktorý navyše k svojej existencii potrebuje čoraz menej... Kto ale intenzívnejšie číta povesti či rozprávky (alebo je fanúšikom ich televíznych, filmových, rozhlasových a iných verzií), mimovoľne sa vracia k tradíciám ako integrálnej súčasť našej národnej kultúry a historickej pamäti. Povesti a rozprávky sa v naznačenom kontexte stali nositeľom presne toho zázraku, ktorý v minulosti patril výlučne náboženstvu. Na druhej strane ale treba zdôrazniť, že očarenie z tradícií nie je iba záležitosťou literárnej a inej umeleckej tvorby, ale hlavne schopnosťou ľudí rozpoznávať znamenia pripomínajúce človeku archaický pôvod nášho sveta a silu, ktorá ho dokáže symbolicky obnovovať.

Aj takéto asociácie vo mne vibrovali po prečítaní knihy Slovenské povesti plné tajomných bytostí. Zaujímavý titul je dielom básnika, spisovateľa, publicistu a novinára Igora Váleka, ktorý sa dlhodobo systematicky venuje zbieraniu, tvorbe, propagácii a širokospektrálnej propagácii našich povestí. Uvedenú skutočnosť ilustruje séria vydaných knížiek tejto proveniencie, v ktorej dominujú zbierky z mimoriadne zásulžnej matičnej edície Povestová mapa Slovenska (Povesti o slovenských jazerách, plesách, studniach a studničkách; Povesti o slovenských liečivých prameňoch a kúpeľoch; Povesti o slovenských riekach; Povesti o slovenskej vode a i.).

Najnovšie Válek „zalovil“ medzi tajomnými bytosťami, ktorých je v našich legendách a povestiach viac ako dosť. Hneď v úvode sa odvoláva na „slovenského Homéra z Gemera“ Pavla Dobšinského, ktorý v Úvahách o slovenských povestiach trefne píše: „Majúc národné pamiatky, výtvary umu a mysle otcov, to by nás ani nectilo, keby sme si túto duchovnú majet' oceniť či neznačili či nechceli... bo tieto povesti sú pôvodným, verne zachovalým obrazom, skladom a tak i dôkazom a pokladom vzdelanosti našich otcov, nášho národa.“ Mimochodom, bol

to práve Dobšinský a Samuel Reuss (prvý slovenský literárny folklorista), čo sa ohradili proti tvrdeniam osvietencov, ktorí označili povesti, legendy a rozprávky za poveru, blud nedostojný človeka moderného veku. Naopak, Dobšinský s Reussom boli skalopevne presvedčení, že ide o trvalú súčasť ľudovej kultúry a vzácny doklad, vypovedajúci o kultúrnej a spoločenskej minulosti predkov. Tento ich náhľad plynutím času rozvíjali a vlastnou obrazotvornosťou prehľbovali, aktualizovali i modernizovali mnohí tvorcovia – medzi nimi si vydobyl dôstojné miesto aj agilný Igor Válek.

Vstupnú kapitolu svojej ostatnej knihy nazval Povesť o hľadaní a nájdení namiesto úvodu. Objasnil v nej tak historické a ideové žriedlo vzniku jednotlivých povestí, ako i vlastnú autorskú metódu, ktorú uplatňuje vo vzťahu k plodom našej čarovnej ľudovej slovesnosti. Akcent kladie na výraz hľadanie a v tejto súvislosti uvádza povest' o hľadačoch zlata pod majestátnym Kriváňom. Kopali, hrabali, prosili tatranských škriatkov aj víly, listovali v čarodejných knižkách, varili zázračné byliny... Nič nepomáhalo, a tak sa napokon rozhodli, že zrátajú končiare v Tatrách, aby aspoň niečo medzi ľudí priniesli. To hľadačom vyšlo – vďaka obryni, ktorá im prezradila, že „všetkých deväťstodevät' desiat deväť končiarov prešla“...

Jednotlivé tajomné bytosti dôsledný Válek bližšie predstavuje v samostatnej kapitole, ktorú nazval Poznámky alebo od ovečiek k pokladom. Nechýbajú v nej ani načrtnutia dejinných, geografických i topografických kontextov a filiácií, enumerácia zaujímavostí a raritných javov, stručná charakteristika lokalít, kde je dej povestí situovaný...

Osobitnú kategóriu predstavuje záverečný text O dôležitosti kameňka tajomstva, v ktorom Válek popri úvahách nad zvolenou látkou naznačuje tiež možnosť druhého vydania knihy. Voľne nadväzujúc na autorove reflexie možno konštatovať, že tematika mysterióznych

bytosť, ktorými sú popretkávané legendy, povesti, rozprávky, povedačky či zarietania, má atraktívny náboj aj vďaka tomu, čo hovorí o našom strachu z neznámeho, zo smrti. A to je látka tvoriaca kvintesenciu existenciálneho ľudského bytia. Preto je dobré, že sa vraciame k tradíciám, ktoré vnímame ako neodmysliteľnú súčasť slovenskej kultúry. Tajomné bytosť domácej proveniencie – v recenzovanej zbierke povestí máme dočinenia napríklad s drakom, vlkolakom, sitnianskymi rytiermi, boginkami, strigami, čertom, škriatkom, bielymi paniami, skameneným mníchom, obryňou, šarkanom... – si skrátka vozíme po svete zabalené vo vlastnej duši. Isteže, často sa k nim vraciame ako ku kuriozitám, zábavným príbehom z minulosti, v ktorých prvoplánovo cítime nostalgiu za strateným svetom, ale kdesi v hlbších vrstvách vnímame aj ich starobylosť.

Igor Válek sa vo svojej knihe koncentroval viac na tú učešanejšiu, rozprávkovú líniu mysterióznych bytosť či rôznych desivých stvorení. Trochu tak zatlačil do úzadia (ak nepoviem rovno, že tabuizoval) onú temnú, hororovú a krviprelievajúcu posadnutú „dospelácku“ stránku. Apropó, jej fanúšikom či milovníkom vrelo odporúčame síce už starší, ale o to brilantnejší psychoanalytický rozbor a explikáciu českých tvorcov Vladimíra Vondráčka a Františka Holuba Fantastické a magické z hľadiska psychiatrie. Každopádne ale platí, že ak máte radi pútavé rozprávania o drakoch, čertoch, strigách, bielych paniach, vlkolakoch etc., Válekova zbierka dvadsiatich povestí, umocnená znamenitými ilustráciami Martina Kellenbergera, vás nepochybne unesie do hrôzostrašného sveta plného záhadných kreatúr.

Nezriedka počut hlasy, podľa ktorých vo všeobecnosti platí zásada, že to, čo je nepoznané, je v istom zmysle aj tajomné. Inými slovami, čo je opradené pláštikom mysterióznosti, vyvoláva v našom vedomí pocit nedôvery. A od nedôvery je už vraj len krôčik k odmietaniu všetkého, čo je nám cudzie... Autor povestí Igor Válek vidí ale veci inak. Záhadné bytosť v jeho knihe harmonicky spájajú staré s novým, pričom ide o funkčnú kombináciu, ktorá archaické nonšalantnou formou sprístupňuje a otvára dnešnému čitateľovi. Tajomstvo, píše Válek, je totiž „večné, spojené so zrodom, s príbehom, priebehom, behom aj koncom existencie všetkého. V akejkoľvek svojej podobe – od nevidaných javov i zverov cez strašidelné bytosť až po zvláštnych ľudí – prestupujú nás, a ak chceme, aj iné svety. Od temného najhlbšieho podzemného priestoru (kde spia sitnianski rytieri a loví drak) až po

slnecnými lúčmi osvetlené najvyššie položené končiare (kde hľadači hľadajú zlato a kľačí mních), všade tam totiž patrí, lebo keby jeho kamienok vypadol z pomyslenej mozaiky celku, bola by neúplná. Ba čo horšie, možno by sa úplne rozpadla. Také dôležité je čo i len najmenšie tajomstvo – tajomstvičko, tajomstievko, tajomstôčko.“

Finitná povest' v zbierke je symbolicky venovaná nášmu ľudovému hrdinovi a legendárnemu zbojníckemu kapitánovi z Terchovej (Jánošíkove tajomstvá a poklady). Rozhodne stojí za zmienku, že krátko po vydaní Válekovej knihy bol prvok Jánošíkovská tradícia oficiálne zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Vnímam to ako mimoriadnu udalosť v čase, keď registrujeme nebezpečné až zákerné globalizačné tendencie, smerujúce k likvidácii národných identít v oblasti kultúry. Na scénu vstupujú rôzne netolerantné ideológie spojené s kultúrou rušenia, kultúrou negácie a odmietania časom preverených univerzálnych duchovných hodnôt. Ukazuje sa, že ak chceme plnohodnotne zažiť niečo autenticky národné, musíme ísť jednoznačne do histórie. Práve v tejto ideovej rovine vzniká vhodný priestor na nové zadefinovanie významu opodstatnenosti národných kultúr s ich bohatými prejavmi a žánrovými prienkami – vydávanie povestí z toho nevynechajú.

Peter Cabada
(Slovenské pohľady – recenzia)

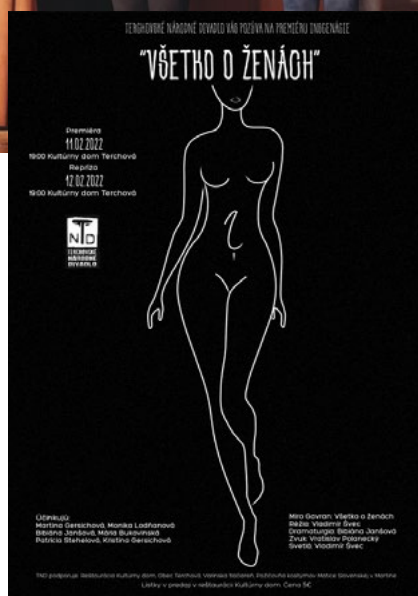
Spisovateľ, publicista a novinár Igor Válek (vľavo) je tiež znalcom života a diela legendárneho českého literáta Jaroslava Haška - autora svetoznámeho humoristického románu Osudy dobrého vojáka Švejka za svetovej vojny. FOTO internet

TND informuje

Po opätovnej kovidovej prestávke, štyroch zmenách termínu a omikronovej víchrici uviedlo **Terchovské národné divadlo** posledný februárový víkend inscenáciu **Všetko o ženách**. Ide o hru chorvátskeho dramatika Míra Gavranu, ktorý v nej zobrazil temné aj svetlé stránky žien v rôznych životných situáciách. Diváci tak mali možnosť vidieť trpkú pravdivosť detí, rozporuplnosť mladých žien, samozvané konflikty či neutíchajúci boj o platonickú lásku.

Vždy čerstvé informácie o Terchovskom národnom divadle nájdete na www.tnd.sk, na facebookovej stránke Terchovské národné divadlo alebo na Instagrame [terchovske_narodne_divadlo](https://www.instagram.com/terchovske_narodne_divadlo)

Mgr. Bibiána Švec Janšová, DiS.art
FOTO Janka Micháľková

DVD Arzén 35

DVD skupiny Arzén je záznamom koncertu zrealizovaného pri príležitosti 35. výročia aktívneho pôsobenia kapely na slovenskej hudobnej scéne (2019). Koncert sme zostavili ako výber z tvorby, čiže v jednom programe bolo obsiahnutých tridsaťpäť rokov našej činnosti... Program pozostával prevažne z terchovsko-rockových klasík, doplnených o skladby z ostatného cédečka Teraz nám vyhráva. Hostami skupiny na jej výročnom koncerte boli hráč na klavesové nástroje Ľuboš Tomaščík (spolupracuje s nami už od prvého vydaného cédečka) a Nebeská muzika z Terchovej. Hoci toto DVD vychádza kvôli pandémie oneskorene a v minimálnom náklade (limitovaná edícia), pevne veríme, že sa vám bude páčiť. Kapela Arzén je veľmi rada, že má pamiatku na svoje jubileum, že sa nám album podarilo nahráť, realizovať a hlavne – že sme vydržali až dodnes! Za všetko patrí obrovská vďaka i vám, verní naši poslucháči a fanúšikovia, lebo bez vás by to nemalo význam.

Paľo Cabadaj
FOTOARCHÍV Arzén

Poznámka: Uverejnený text sa nachádza na obale DVD, ktoré vyjde v najbližších týždňoch.

DO VAŠEJ POZORNOSTI

*Obec Terchová,
Miestne kultúrne stredisko Terchová,
Farnosť Terchová*

*Nedeľa
Božieho
Milosrdenstva*

*Veľkonočný koncert
venovaný pamiatke
sv. Jána Pavla II.*

PodĎakovanie za lásku

*24. 4. 2022
o 16.00 h*

*účinkujú
obyvatelia Terchovej
z generácie staršej i mladšej
a hostia*

*v Diecéznej svätyni svätých
Cyrila a Metoda*

*www.terchova.sk
www.terchova.fara.sk*

Tohtoročné fašiangy boli iné ako vlani

Občania z dediny, tí skôr narodení, sa medzi sebou zhovárali, že by bolo konečne dobré si niekde posediť a porozprávať sa – ako a čo všetko prežívajú, čo je nového v dedine. Veď mnohí kamaráti z nižného konca už ani nevedia, ako sa volajú tí na hornom konci dediny. Vystavali sa nové domy a oni nepoznajú, odkiaľ pochádzajú ich obyvatelia. Preto si chceli spolu podedatovať.

Zišlo im na um, že v strede dediny má sváko Ján Červiak starší rodinný dom, ktorý zdedil po rodičoch. Už v ňom nebýva, ale je tam miestnosť so stolmi a stoličkami. Kedysi sa v nej schádzali ženy a teraz sa treba opýtať sváka Červiaka, či by na jeden deň miestnosť nezapožičal. Išli teda štyria muži k svákovi (tak ho volali). Keď k nemu prišli, práve sa niekam chystal. Hovorí im: „Vitajte, mládenci, čože vás ku mne dohnalo?“ Chlapi mu rozpovedali, o čo ide; že tí skôr narodení si chcú len tak spolu posediť a podedatovať. Sváko odvetil: „Viete, vy ste tohto roku prví, čo ma o to žiadate, a prvým sa nemôže odmietnuť. Za mierny poplatok vám miestnosť zapožičiam, ale necháte po sebe poriadok, všetko upratané, poumývané a čisté.“ Chlapi súhlasili. Sváko Červiak vzal kľúče a išiel im ukázať priestor. Bola to pekná veľká miestnosť, šesť stolov, stoličky a nejaké lavičky. „Donesiete si suroviny, na sporáku môžete aj variť, ale všetko si musíte zabezpečiť sami.“ Natešení chlapi kývli hlavami a vzápätí sa rozišli po dedine oznámiť starším, čo vybavili. Všetci mali radosť.

Ľudia z horného konca napiekli fánky, doniesli klobásy a vajička. Na dolnom konci zas napiekli šišky, taktiež priniesli klobásy a vajička. Keď svitol onen fašiangový deň, hneď ráno prišli štyri ženy do kuchyne pokrúvať mäso, zeleninu a uvariť boršč. Chlapi navozili na fúrikoch dreva, rozkúrili v sporáku a do veľkého hrnca dali bravčovú masť. Popražili k nej cibuľu do sklovita, pridali koreniny, mletú papriku a mäso. Všetko spolu orestovali, podliali vodou a dusili. Potom pripravili stoly, prestreli obrusy, rozložili fánky a šišky. Klobásu pokrújali na kolieska, z vajec pripravili šalát ku klobáske s chlebom. Občas sa premiešalo mäso

v hrnci a ženy mali veru čo robiť, aby všetko stihali, lebo už okolo deviatej hodiny bola miestnosť plná ľudí.

Každý doniesol aj nejaký aperitív – jedni likér z divých višní (Tatra Balsam Wild Cherry), druhí ruskú vodku (International). Dávali si po pohárik, navzájom sa začali ponúkať a nálada prechádzala do švungu. Občas si zajedli klobásku s vajičkovým šalátom, popíjali čaj, kávu. V sporáku sa dobre kúrilo, ženy dovárali boršč v poslednej fáze. Okolo jednej popoludní už bol uvarený. Nieкто z hostí pripomenul, že do ruského boršču sa pridáva husté ťavie mlieko (kumis). Katrenka si spomenula, že v meste je práve cirkus, kde videla aj ťavy. Snehu veľa nebolo, tak Katrenka so Štefanom nasadli do auta a už aj fujazdili do mesta. Keď prišli k cirkusu, akurát tam krmili zvieratá. Spýtali sa ruský hovoriacich mužov, či nemajú kumis. „Ne, ne, to dromedári, tie nedoja.“ Ešte doplnili zopár viet a odišli. Štefan sa pýta Katrenky, čo to hovorili. Katrenka mu vraví, že sú to jalovičky a tie ešte nedoja. Rýchlo preto išli do obchodu kúpiť kyslú smotanu. Nakúpili viac téglikov, aby bolo dost pre všetkých, a hneď bežali do dediny.

„No čo, máte kumis?“ – pýtali sa hostia. Katrenka hovorí, že sú to len jalovičky, ešte ich nedoja, ale že kúpili v obchode kyslú smotanu. Citróny už boli pokrúvané na kolieska, boršč sa servíroval do hlbokých tanierov; do stredu dali kuchárky koliesko citróna a naň kopček smotany.

Ešte pred podávaním obeda však bolo treba zavolať aj sváka Červiaka. A veru, rád prišiel. Všetci ho privítali hlasným potleskom, usadili na popredné miesto, ponúkli aperitívom a borščom. Sváko si pochutnával a hovoril, že už dávno nebol na takej dobrej hostine. „Ak tu máte potom všetko do poriadku, miestnosť dnes máte zadarmo“ – oznámil prítomným, ktorí od radosti zatlieskali a pokračovali v zábave. Prišli tiež dvaja harmonikári a hralo sa, spievalo, ba niektorí si aj zatancovali. Dobrej nálade nebolo konca kraja...

Ľudia sa zabávali, spievali aj mnohé zabudnuté pesničky, ktoré im prišli na um, až sa okolo pol piatej začalo stmievať. Zrazu im do pootvoreného okna vopchala hlavu

ťava. Všetci prekvapene vykriekli a začali tlieškať. Katrenka so Štefanom hneď vyšli von uvítať hostí. Aj ostatní vybehli pred dom a potleskom vítali mužov, čo došli na dromedároch. Hrozne sa smiali, až im slzy tiekli. Ruských mužov zaujímalo, čomu sa ľudia smejú. Tak im povedali, ako Katrenka hovorila, že ich ťavy sú jalovičky, ale to sú vlastne staršie samce... Katrenka si z toho nič nerobila, iba mykla plecami a už aj niesla ťatelinu v košíkoch pre dromedárov pripútaných o stromy. Mužov hneď usadili, ponúkli aperitívom a borščom. Hostia ho pochválili, vraj je výborný.

Rusi mali so sebou dve tanistre a vypýtali si boršč aj pre kolegov, ktorí ostali v meste pri ostatných zvieratách. „Pravdaže, dáme vám boršč, veď ho máme habadej.“ Nabalili im aj šišky, aj klobásky, veď oni priniesli aperitív... Okolo siedmej večer sa ruskí chlapi pobrali naspäť do mesta. Pekne poďakovali a nasadli na dromedáre. Tie zaerdžali, pohrabali nohami a „dasvidania v ďalšom gódu“. Dôchodcovia vyprevadili hostí aplauzom a pokračovali v zábave. Pospomínali na svojich vrstovníkov, na tých, ktorí sú ešte nažive, ale i tých, ktorí už odišli do večnosti. Veľmi boli natešení, ako sa im toto stretnutie podarilo dobre zorganizovať – a že konečne už poznajú aj nových obyvateľov dediny.

Sváko Červiak sa okolo deviatej večer pobral domov. Aj on dostal do tašky dobrú výslužku. Srdečne poďakoval a povedal, že ak dá Pánboh zdravie, zídu sa i v ďalšom roku. Srdečne ďakujeme aj my.

Olga Chudovská, rod. Huličiarová
FOTO Marián Zajac

BORŠČ

Boršč je polievka, ktorá sa v Rusku pripravuje v niekoľkých obmenách a na viacero spôsobov. Je to najobľúbenejšia ruská polievka, ktorá sa takmer denne podáva v reštauráciách, jedálňach i domácnostiach. Zloženie používaných surovín zaručuje výdatnú a výživnú chuť boršču. Tradičná receptúra je používaná najviac – len s obmenou mlieka či smotany. V Rusku dávajú do porcie aj mäkký syr z ťavieho mlieka (kumis). My tu u nás nahrádzame kyslou smotanou, ktorú buď rozmiešame do celej polievky, alebo slávnostne dávame kôpku na koliesko citróna. **Suroviny do polievky (10 porcií):** 500 g hovädzieho mäsa – predné, 500 g bravčového mäsa z lopatky, 300 g hovädzích kostí, 150 g slaniny s kožou, 3 dcl smotany, 5 ks zemiakov, 50 g mrkvy, 100 g zeleru, 100

Aj v zborovni boli fašiangy...

g petržlenu, 3 cibule, 3 rajčiny, 2 cvikle, 2 citróny, 300 g kapusty, soľ, pol lyžice mletého korenia, 2 lyžice mletej papriky, 3 ks bobkového listu, 300 g bravčovej masti, 2 lyžice hladkej múky, pitnú vodu.

Postup: Očistenú cibuľu pokrájame na drobno a dáme do hrnca s masťou spolu popražiť do zlatožlta. Následne pridáme očistené a pokrúpané mäso, zasypeme mletou paprikou, všetko trochu orestujeme a zalejeme vodou. Pridáme tiež rozseknuté kosti, soľ a necháme dusiť. Slaninu aj s kožou pokrájame na kocky, rozškvaríme a pridáme k mäsu. Ďalej k mäsu pridáme očistenú zeleninu pokrúpanú na kocky. Všetko občas premiešame. Očistené zemiaky tiež pokrájame na kocky a dáme zvlášť uvariť do kastrolika. K mäsu ešte pridáme kapustu a paradajky. Keď je už mäso mäkké a kapusta uvarená, môžeme pridať uvarené zemiaky a citrón pokrúpaný na štvrtinky, aby polievka mala aj citrónovú chuť. Polievku, keď sa už všetko dovára, môžeme zahustiť múkou, zmiešanou s vodou, a nechať krátko prevrieť. Uvarenú cviklu ošúpeme, pokrájame na kocky a pridáme do polievky, ktorú ešte dochutíme soľou a korením. Smotanú, podľa uváženia, môžeme zamiešať do polievky, respektíve dáme na každú porciu do taniera na koliesko citróna malý kopček.

VYNIKAJÚCE JEDNODUCHÉ ŠIŠKY

Suroviny: kilogram hladkej múky špeciál, 5 celých vajec, 2 balíky sušeného droždía, do cesta 2 dcl oleja, 1 dcl rumu, soľ, pol lyžice práškového

cukru, vanilka, vlažné mlieko na zamiesenie cesta. Ďalej potrebujeme olej na vyprážanie, múku na podsypanie cesta na dosku a práškový cukor na posypanie šišiek.

Postup: Preosiadu múku dáme do vandlíka, v ktorom budeme miesiť cesto. Do stredu múky urobíme jamku, prilejeme asi 2 dcl mlieka a vysypeme do nej droždie. Necháme to asi 10 minút odležať, pokiaľ droždie zmäkne, a hneď pridáme vlažné mlieko, soľ, cukor, rum, olej a vajíčka. Vypracujeme vláčne cesto – nie husté ani riedke. Cesto miesime aspoň 15 až 20 minút, pokiaľ sa neodlepí od vandlíka. Potom vrch

cesta pomúčime, prekryjeme obrúskom a necháme kysnúť pri kuchynskej teplote. O 20 až 30 minút skontrolujeme cesto; ak sa zdvihlo už o viac ako polovicu, pomúčime dosku a cesto po častiach na nej vyvalkáme alebo rozťapkáme na hrúbku asi tri centimetre. Vzápätí dvojdecovým pohárikom vykrajujeme šišky, ktoré ukladáme na pomúčený plech (všetky sa na dosku nezmesia, preto ich treba vykrojiť naraz). Keď sú všetky šišky vykrojené, necháme rozpáliť olej na vyprážanie. Šišky postupne vyprážame tak, ako sme ich vykrajovali. Pred vyprážením urobíme šiškám prstom dierku do stredu a kladieme ich do oleja tou stranou, ktorá bola hore. Šišky musia v oleji plávať, nie sedieť na dne kastrola. Rýchlo ich otočíme, po upečení z oboch strán vyberáme dierkovou varechou a ukladáme na čistý plech kantom, aby neboli splasnuté. Môžeme ich hneď pocukrovať práškovým cukrom, ozdobiť džemom alebo lekvárom. Šišky sú veľmi mäkučké, chrumkavé a máme aj čo podarovať blížym alebo hosťom.

ŠIŠKY Z TVAROHU

Suroviny: 500 g mäkkého tvarohu, 350 g hladkej múky, 2 celé vajcia, 2 lyžice roztopeného masla, lyžička sódy bikarbóny, 2 lyžice mlieka, lyžica rumu, štipka soli. Ďalej potrebujeme olej na vyprážanie a práškový cukor zmiešaný s vanilkou na posypanie šišiek.

Postup: Všetky suroviny v mise spolu zmiešame a vypracujeme jemné šiškové cesto (ak by bolo riedke, pridáme hladkú múku). Cesto dobre vypracujeme, dáme na pracovnú dosku, rozvalkáme a necháme aspoň 30 minút dokysnúť. Vykrajujeme ich menším

pohárikom ako kysnuté šišky. Potom šišky v horúcom oleji vyprážame z oboch strán – a ešte horúce pocukrujeme.

FÁNKY

Suroviny: 7 lyžíc šľahačkovej smotany, 5 žltkov, 2 lyžice rumu, štipka soli, pol lyžice citrónovej šťavy, hladká múka podľa potreby, pol lyžice cukru, olej na vyprážanie, cukor na posypanie.

Postup: Cesto zo surovín poriadne vypracujeme, pričom múku pridávame podľa potreby. Po dobrom vypracovaní cesto prikryjeme mikroténovým vrecúškom a necháme 10 minút postáť. Vzápätí cesto rozvalkáme na hrúbku asi dva milimetre a radličkou vykrajujeme rôzne tvary (prípadne ich vyrezávame zubkatými formičkami). Fánky vyprážame v horúcom oleji, rýchlo otáčame, vyberáme plytkou dierkovou varechou a pocukrujeme.

JEDNODUCHÝ VAJÍČKOVÝ ŠALÁT

Suroviny: uvarené a ošúpané vajíčka, mladá cibuľka (môže byť aj obyčajná), trochu chlebičkovej šunky, pohár majonézy, soľ, mleté korenie, šalátové listy, červená čerstvá paprika, trochu tvrdého syra.

Postup: Uvarené a očistené vajíčka pokrájame cez krájač na kolieska. Umytú a očistenú cibuľku aj s vňaťou nakrájame na drobné kolieska a pridáme k vajíčkam. Šunku pokrájame na úzke a krátke rezančeky, pridáme majonézu, soľ, korenie a syr postrúhaný na hrubšie rezančeky. Všetko spolu zľahka premiešame, prípadne ešte dochutíme soľou a korením. Je vkusné, ak máme čisté šalátové listy. Na tanierik položíme šalátový list, naň naberačkou pridáme šalát, na ktorý preložíme pásik červenej papriky. Šalát môžeme podávať s vareným či pečeným mäsom, respektíve s klobáskou. Stačí k nemu podávať chlieb alebo pečivo – a rýchla večera je hotová.

Zo života školy

Karneval

ZŠ S MŠ ADAMA FRANTIŠKA KOLLÁRA

S kamarátmi snehuliakmi

Predmetové olympiády

Olympiáda zo SJL – školské kolo

1. miesto Jasmína Vallová IX.A
2. miesto Patrik Hajas IX.A
3. miesto Nina Mažgútová IX.A

Olympiáda z ANJ – okresné kolo

- Simona Cabadajová IX.A
– úspešná riešiteľka

Geografická olympiáda

– okresné kolo

8. – 9. ročník
Nina Mažgútová IX.A
– úspešná riešiteľka
Jasmína Vallová IX.A
– úspešná riešiteľka

7. – 6. ročník

- Marek Hanuliak VII.B
– úspešný riešiteľ
Tomáš Vojtek VII.B
– úspešný riešiteľ
Juraj Klocáň VII.A
– úspešný riešiteľ

5. ročník

- Sofia Muráňová V.A
– úspešná riešiteľka (5. miesto)
Ema Rogoňová V.A
– úspešná riešiteľka
Marek Chabada V.A
– úspešný riešiteľ

Biologická olympiáda

– školské kolo

zoológia

1. miesto Nina Holúbková VIII.B
2. miesto Marek Hanuliak VII.B
3. miesto Juraj Klocáň VII.A

botanika

1. miesto Natália Jánošíková VI.A
2. miesto Natália Orthová VI.B
3. miesto Riana Romančíková VI.B

geológia

1. miesto Jasmína Vallová IX.A
2. miesto Nina Mažgútová IX.A
3. miesto Patrik Hajas IX.A

Dejepisná olympiáda

– okresné kolo

6. ročník
Daniel Holúbek VI.B
– úspešný riešiteľ
Jozef Bielka VI.A – úspešný riešiteľ

7. ročník

- Tomáš Vojtek VII.B
– úspešný riešiteľ (3. miesto)
Juraj Klocáň VII.A
– úspešný riešiteľ

Na lyžiarskom výcviku v Krušetnici

8. ročník
 Nina Holúbková VIII.B
 – úspešná riešiteľka (5.miesto)
 Linda Romančíková VIII.A
 – úspešná riešiteľka

9. ročník
 Jasmína Vallová IX.A
 – úspešná riešiteľka
 Jozef Hanuliak IX.C
 – úspešný riešiteľ

Zimné radovánky pod Jánošíkom

FOTOARCHÍV ZŠ s MŠ
 A. F. Kollára Terchová

Humanitárna zbierka pre utečencov z Ukrajiny

Hokejovú Dubnicu ťahá gólmi

Filipovi Ondrušovi sa v tejto sezóne športovo darí. V drese Spartaka Dubnica si v Slovenskej hokejovej lige pripísal v 39 zápasoch na svoje konto 41 kanadských bodov za 24 gólov a 17 asistencií, čím sa zaradil medzi hráčsku elitu druhej najvyššej hokejovej súťaže na Slovensku. Medzi kanoniermi si dokonca vystrieľal tretie miesto, keď pred ním skončili len skalický Štumpf a žilinský Petráš. Svojimi výkonmi tak významne prispel k faktu, že dubnické modro-biele farby skončili po základnej časti súťaže na šiestom mieste a postúpili do play-off. Tam vyzvú rovnako sfarbený Martin a Filip sa netajú tým, že v nadstavbovej časti chcú ísť Dubničania čo najďalej: „Play-off je akoby nová súťaž a začína sa prakticky odznova. Sezóna mi zatiaľ vychádza, dúfam, že sypať mi to neprestane a pomôžem tímu k čo najlepším výsledkom. Ono je to vzájomné – keby mi chalani dobre neprihrávali, tak to tam nepadne. V kolektívnom športe je to vždy o tíme,“ potvrdil starú známu pravdu terchovský rodák.

Počas nadstavbovej časti súťaže bude mať bývalý mládežnícky reprezentant ešte o jednu motiváciu navyše. Sľúbil som Filipovi, že ak sa mu bude dariť a Spartak bude v súťaži postupovať, tak sa opäť objavia na stránkach našich novín. Filip Ondruš moju ponuku s úsmevom prijal.

Marián Zajac
FOTOARCHÍV Filip Ondruš

Ďakujeme, bronzoví chlapci so zlatým úsmevom

Dátum 22. február 2022 sa mi nezaryje do pamäti len vďaka svojej magickosti čísel, ale navždy ho budem mať späť s našimi bronzovými chlapcami. Práve v tento čarovný deň sme sa so spolužiačkou Emmou rozhodli ísť na spontánny výlet do Bratislavy. Dôvod? Ten bol predsa jasný: privítať našich úžasných hokejistov po návrate z olympijského Pekingu.

Po príchode na Námestie SNP sme sa snažili predať cez huf ľudí a nájsť miesto s čo najlepším výhľadom, aby sme uvideli aspoň obrysy hráčov. Naše pokusy ale boli márne. No našli sme si miestočko na boku, odkiaľ bol výhľad na hokejistov len zozadu. Boli sme síce šťastné, no predsa trochu sklamané, že hokejistom uvidíme len ich... namiesto úsmevu a medailí. Vtedy sa nám ani nesnívalo, čo sa môže udiť o niekoľko minút. Pri odchode z pódia, strácajúc nádej, že budeme k nim na dotyk ruky, sme začali vrieskať. Kolóna hokejistov na čele so Slafkovským, Hrivíkom či Šatanom sa plná entuziazmu valila k nám. Ten nával emócií bol neuveriteľný a pri spomienkach naň ho zažívam zas a znova.

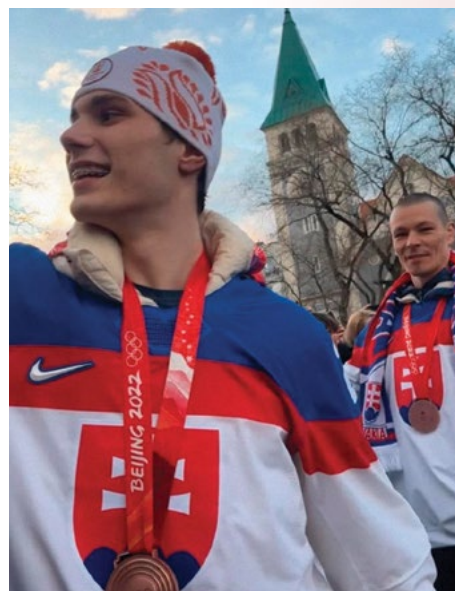
S každým z chalanov sme si podali ruky, vymenili úsmev, slová vďaky – my za úspech, oni za podporu, až sa mi tlačili do očí slzy. Tie napokon vyhrkli, keď mi Cehlárik daroval šál. V tom momente som bola v siedmom nebi. Taká maličkosť, a čo to s človekom v daný moment dokáže urobiť...

Rozhodne tou najlepšou bodkou na záver bol Craig Ramsey. Trénerov žiarivý úsmev sa blížil, a hľadiac mu do jeho úprimných očí, povedal: „Ďakujem“. Mohol by sa usmievať aj častejšie. Veľmi mu to pristane a dúfam, že na tieto veľkolepé oslavy bude rád spomínať.

Trvalo dosť dlho, kým sa námestie ako-tak vyprázdnilo, aby sme sa mohli vymotať z veľkej masy fanúšikov. Keď sa nám to konečne podarilo, začali sa predom mnou vynárať známe tváre od nás z Terchovej. Navzájom sme sa podelili o zážitky z emotívneho stretnutia a plní neutíchajúceho nadšenia sme mohli vyraziť na spiatočnú cestu.

Ďakujeme, bronzoví chlapci so zlatým úsmevom.

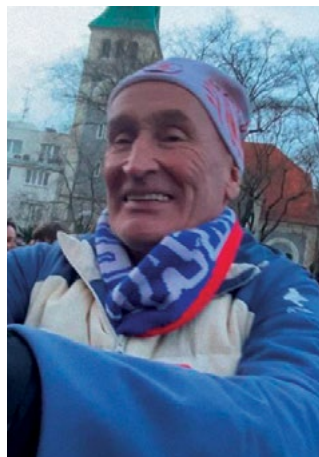
TEXT A FOTO Terézia Zajacová

Ľukes so Slafkovským

Boli sme v spravodajstve TV JOJ

Úsmev Craiga Ramseyho

Hral Jánošík hokej... (II.)

na skale vysokej, hokejka mu spadla do vody hlbokej. Táto známa terchovská pesnička so športovým podtextom by mohla byť pokojne hymnou našich hokejistov. Možno si poviete, ale veď Terchovci hokej nehrajú. Budeme oponovať. Už z nadpisu je jasné, že tento zimný šport má pod Rozsutcom dlho a pevne zapustené korene...

V predchádzajúcom čísle novín sme avizovali, že v seriálovom mapovaní hokejového diania v Terchovej budeme pokračovať spomienkami **Martina Miha**, ktorý stál pri prvých krokoch organizovaného hokeja pod Rozsutcom ešte ako 17-ročný študent SOU stavebného v Žiline na Bôriku. Symbolické budú na odvíjanie spomienok bolo vhodné. Martin si vzal puk a začal servírovať originálne slovné akcie.

„Však aj ty si pamätáš, ako sme cez zimu mastili hokej na ceste či rieke, a ako nás to bavilo. S veľkým sudom sme si uvalcovali sneh, spravili snehové mantinely, večer poliali vodou a potom sme to lopatkami a hokejkami vylepšovali. To boli detské časy... Keď som v roku 1988 nastúpil do školy na Bôriku, učil som sa pre stavebný podnik Váhostav. V triede som mal spolužiakov, čo hrávali hokej za Žilinu – Podmanický, Tarač a Rado Baláž. Stále sme sa rozprávali o hokeji. Posledne menovaného, Rada Baláža, si všimli na turnaji Pee – Wee v kanadskom Quebecu; hneď prerušil školu a išiel do Kanady. To bolo niečo!

U nás sa po revolúcii (1989) začala meniť situácia a veľa hokejových talentov chodilo skúšať šťastie do Ameriky a Kanady. Ja som žil hokejom intenzívne, hrozne ma to bavilo, a tak som si zaumienil, že čosi podniknem. Prvý impulz prišiel, keď som si prečítal v Cielí (vtedajšie okresné noviny Žiliny), že sa hráva okresná hokejová liga – tak prečo sa neprihlásiť. O tom, ako sme chodili po chalanoch, si písal minule. Aby sme však mohli hrať, bolo treba veľa sa učiť, veľa trénovať a museli sme mať aj výstroj. Originál hokej je už o niečom inom, tam puky lietajú a aj to bolí...

Mal som šťastie, lebo môj otec vlastnil stavebnú firmu a sponzoroval aj terchovský futbal v rámci Telovýchovnej jednoty. Vtedy pomohol i nám, začínajúcim hokejistom. Pamätám si, že v roku 1990 som ešte nemal vodičský preukaz, tak nám otec požičal z firmy legendárny furgon a s Miro Lysičanom, kňazom a hokejistom v jednej osobe, ktorý vtedy pôsobil na fare v Súľove, sme išli do Banskej Bystrice kupovať výstroj. Nakúpili sme holenné a lakťové chrániče, rukavice, nohavice, suspenzory, šticne, dresy a kompletný brankársky výstroj – pamätám si značku, VHV. Chalani si ešte museli dokúpiť prilby, korčule a hokejky. Bola veľká sranda, keď sme sa prvý raz pred tréningom v kabíne obliekali. Išli sme sa od smiechu popučiť, kým sme dali veci správne na seba, a to sme ešte stále neboli na ľade. No a to nehovorím o brankárovi Jánovi Dávidíkovi; pri ňom sme všetci maturovali, bol spotený už v kabíne...

Zľava: Martin a Michal Mihovci

Ďalšou podmienkou bolo, aby každý doniesol na tréning aspoň jeden puk. Na prvé tréningy sme chodievali niekedy aj štyridsiati. Vozil nás autobus Technických služieb Terchová, ktorý mal vtedy už najlepšie roky za sebou. Často sme trpeli, či vôbec dorazíme do Žiliny... Na žilinskom zimáku sme trénovali až večer, tuším od ôsmej do desiatej, ako poslední. Dve tretiny mužstva sa učili korčuľovať od piky. Veľa v tomto ohľade pomohli Slavo Cingel a Miro Lysičan, ktorí mali s hokejom bohaté skúsenosti. Slavo hrával za Žilinu a Miro si počas štúdia v Bratislave chodieval zahrať so slovanistami – Bezák, Pokovič, Tarabom... Títo mu boli aj na primáciách v Terchovej. Miro doniesol i staršie tréningové dresy s menovkami hráčov Slovana Bratislava. Viete si predstaviť tú hrdosť chalanov, keď mali na sebe belasé dresy s menami Rusnák, Jaško, Uvíra, Černý, Dornič, Ondrejička atď. Aj žilinskí ľadári vyvalovali oči na ‚belasých chlapcov‘ z Terchovej.

Postupne sme sa do toho dostávali a napredovali vcelku slušne. Vytvorila sa dobrá partia, vzájomne sme sa ťahali, povzbudzovali. Podstatné okolo toho všetkého bol ale kopec srandy, takže chalani chodili radi, aj keď ich hokej bolel a nasledovala svalovica. Nebolo veru ľahké ísť po víkendoch do roboty, navyše na týždňovku k lešeniu, kde robila väčšina chalanov...

Najväčšími zabávačmi v kabíne boli Miro Jančo a už nebohý Jaro Podhorský. Za všetky zážitky spomeniem aspoň jednu príhodu, čo sa stala. Nebudem pre istotu menovať spoluhráča, aby sa jeho manželka nenahevala. Prišiel z roboty a ponáhlal sa na tréning. Kázal žene, aby mu zbalila veci. Mal dva páry korčúl a ona mu dala do tašky nechtiac dve rovnaké – už neviem, či pravé alebo ľavé. Keď to na štadióne zistil, nikomu nič nepovedal a obul si obe... My ostatní sme videli, že mu to na tréningu veľmi nejde, častejšie padal, pomalšie korčuľoval, bol nervózny. Po tréningu sme si spoluhráča a kamaráta veselo doberali a vyťahovali z neho dôvody. On, už šťastný, že to má horko-ťažko za sebou, nám ukázal korčule s dôvetkom, že som sa tak tešil celý týždeň na hokej, že som radšej zatal zuby a trénoval. Odvtedy sa už balil sám. Vtedy sme pochopili jeho trápenie a občas, keď mu to nešlo, pripomenuli, či zase nemá dve rovnaké korčule...

Tolko nateraz. Nasleduje prerušená hra, ale len do budúceho vydania našich novín, v ktorých nám Martin – a možno aj niekto ďalší – priblíži atmosféru prvých zápasov okresnej hokejovej ligy. A môžete sa tešiť i na niektoré zaujímavé fakty a štatistiky z týchto zápasov, ktoré som si vtedy ako očitý svedok zapisoval do notesa. Úplnou náhodou som ho minulý rok objavil v jednej škatuli pri upratovaní povaly. Aj to bol jeden z impulzov k písaniu seriálu o terchovskom hokeji.

Marián Zajac
FOTOARCHÍV Martin Miho

COBA

automotive

design . develop . deliver

COBA Automotive patrí medzi významných výrobcov interiérových a exteriérových obložení a tesniacich systémov pre automobilový priemysel.

Ako odborníci na extrúziu a vstrekovanie plastov spolupracujeme s poprednými výrobcami automobilov a navrhujeme kvalitné komponenty so zreteľom na znižovanie hmotnosti a úsporu nákladov.

Kontaktujte nás ešte dnes!

COBA Automotive s.r.o.

Vyšné Kamence 11 | Terchová | 013 06 | Slovakia

Mobile: +421 915 808 898 | Office: +421 41 507 11 01 | Fax: +421 41 507 11 51

Objednajte si predplatné obecných novín a získate užitočné informácie počas celého roka 2022

Predplatné novín TERCHOVÁ

Miestne kultúrne stredisko Terchová ponúka možnosť objednať si odoberanie obecných novín aj formou posielania poštou. Cena vrátane poštovného je 15,00 eur za celý rok.

2022?

PF' JN